Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0064

Eluasemekriis Euroopa Liidus ning korraliku, kestliku ja taskukohase eluaseme tagamise lahendused

Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2026. aasta resolutsioon eluasemekriisi kohta Euroopa Liidus ning korraliku, kestliku ja taskukohase eluaseme tagamise lahenduste kohta (2025/2070(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse oma 18. detsembri 2024. aasta otsust Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni moodustamise kohta, et pakkuda lahendusi korralike, kestlike ja taskukohaste eluasemete tagamiseks, ning selle volituste, vastutusalade, liikmete arvu ja ametiaja kindlaksmääramise kohta[1],

– võttes arvesse Euroopa Liidu lepingut (ELi leping), eriti selle artikli 3 lõiget 3, artikli 5 lõikeid 1 ja 3 ning protokolli nr 2 subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamise kohta,

– võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut (ELi toimimise leping), eriti selle artikleid 9, 14, 114, 151, 153, 160, 168, 174 ja 175 ning protokolli nr 26 üldhuviteenuste kohta,

– võttes arvesse Euroopa inimõiguste konventsiooni, eriti selle protokolli nr 1 artiklit 1 omandiõiguse kaitse kohta,

– võttes arvesse oma 10. septembri 2025. aasta resolutsiooni ühtekuuluvuspoliitika investeeringute rolli kohta praeguse eluasemekriisi lahendamisel[2],

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 14. mai 2025. aasta arvamust linnade ja piirkondade rolli kohta ELi taskukohaste eluasemete kavas[3],

---

1 ELT C, C/2025/1982, 11.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1982/oj.
2 Vastuvõetud tekstid, P10_TA(2025)0187.
3 ELT C, C/2025/3475, 16.7.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3475/oj.

– võttes arvesse ÜRO Elukeskkonnaprogrammi 2. juuni 2025. aasta aruannet 2024. aasta kohta „Adequate Housing for All“ (Piisav eluase kõigile),

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 17. aprilli 2024. aasta arvamust „Arukas, jätkusuutlik ja taskukohane eluase kui vahend, mis võimaldab kohalikel omavalitsustel tulla toime mitme väljakutsega“[4],

– võttes arvesse ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) 31. augusti 2024. aasta aruannet „Challenges and priorities for improving housing affordability in the UNECE region“ (Eluasemete taskukohasuse parandamise probleemid ja prioriteedid UNECE piirkonnas),

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 5. detsembri 2024. aasta arvamust „Sotsiaalmajutus ELis – inimväärne, kestlik ja taskukohane eluase“[5],

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. septembri 2025. aasta arvamust teemal „Euroopa taskukohaste eluasemete kava – kodanikuühiskonna panus“[6],

– võttes arvesse komisjoni 20. jaanuari 2026. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: rassismivastane strateegia 2026–2030“ (COM(2026)0012),

– võttes arvesse Gijóni deklaratsiooni „Housing for all in sustainable, healthy, and inclusive built environments“ (Kõigi juurdepääs eluasemele kestlikus, tervislikus ja kaasavas keskkonnas), millele kirjutasid 14. novembril 2023 alla ELi liikmesriikide elamumajanduse ja linnaarengu ministrid,

– võttes arvesse Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) 31. mai 2021. aasta aruannet „Brick by Brick: Building Better Housing Policies“ (Kivi kivi peale: loome parema eluasemepoliitika),

– võttes arvesse OECD 18. jaanuari 2021. aasta aruannet „Building for a better tomorrow: Policies to make housing more affordable“ (Parema tuleviku rajamine – poliitikameetmed eluaseme taskukohasemaks muutmiseks),

– võttes arvesse Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) 23. novembri

---

4 ELT C, C/2024/3667, 26.6.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3667/oj.

5 ELT C, C/2025/771, 11.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/771/oj.

6 ELT C, C/2026/26, 16.1.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/26/oj.

2018. aasta eluaseme- ja tervisesuuniseid,

– võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu (suurkoda) 22. septembri 2020. aasta otsust kohtuasjas Cali Apartments SCI ja HX *vs.* Procureur général près la cour d'appel de Paris ja Ville de Paris[7],

– võttes arvesse OECD 1. mai 2019. aasta aruannet „Under Pressure: The Squeezed Middle Class" (Surve all: kitsastes tingimustes elav keskklass),

– võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikleid 1, 4, 16, 17, 21, artikli 21 lõiget 1, artikleid 23, 24, 25, 26, artikli 34 lõiget 3 ja artiklit 36,

– võttes arvesse muudetud Euroopa sotsiaalharta artikli 15 lõiget 3, artiklit 16, artikli 19 lõiget 3 ja artikleid 23, 30 ja 31,

– võttes arvesse majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakti, eriti selle artikli 11 lõiget 1,

– võttes arvesse inimõiguste ülddeklaratsiooni, eelkõige selle artikleid 8 ja 25,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiivi (EL) 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta[8] (hoonete energiatõhususe direktiiv),

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1028, milles käsitletakse lühiajalise majutuse üüriteenustega seotud andmete kogumist ja jagamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724[9],

– võttes arvesse kestliku arengu eesmärke nr 11, 5, 10 ja 3, mille maailma liidrid võtsid vastu 2015. aasta septembris ja mille kiitis heaks Euroopa Liidu Nõukogu,

– võttes arvesse oma 21. jaanuari 2021. aasta resolutsiooni kõigi juurdepääsu kohta korralikule ja taskukohasele eluasemele[10],

– võttes arvesse oma 26. märtsi 2019. aasta resolutsiooni finantskuritegude, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise kohta[11],

---

7 Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Cali Apartments SCI ja HX *vs.* Procureur général près la cour d'appel de Paris ja Ville de Paris, C-724/18 ja C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

8 ELT L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj.

9 ELT L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj.

10 ELT C 456, 10.11.2021, lk 145.

11 ELT C 108, 26.3.2021, lk 8.

– võttes arvesse komisjoni 20. detsembri 2011. aasta otsust 2012/21/EL Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes (C(2011)9380),

– võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, sealhulgas sotsiaalvaldkonna tulemustabelit, mille Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kuulutasid välja ja allkirjastasid 17. novembril 2017, eelkõige selle 2., 3. ja 20. põhimõtet ning 19. põhimõtet eluaseme ja kodutute abistamise kohta,

– võttes arvesse komisjoni 1. aprilli 2025. aasta teatist „Ajakohastatud ühtekuuluvuspoliitika: vahehindamine“ (COM(2025)0163),

– võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 16. septembri 2020. aasta arvamust „Üldine juurdepääs inimväärsele, kestlikule ja pikaajaliselt taskukohasele eluasemele“[12],

– võttes arvesse Euroopa Regioonide Komitee 21. novembri 2024. aasta arvamust „Uuendatud 2027. aasta järgne ühtekuuluvuspoliitika, milles ei jäeta kedagi kõrvale“[13],

– võttes arvesse ÜRO eriraportööri 26. detsembril 2019 avaldatud suuniseid piisava eluaseme õiguse rakendamise kohta, eelkõige õiguse kohta mittediskrimineerimisele selles kontekstis,

– võttes arvesse Euroopa Investeerimispanga Grupi taskukohase ja kestliku eluaseme tegevuskava, mis käivitati 2025. aasta juunis,

– võttes arvesse 2020. aasta ülevaadet sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete kohta, mille Euroopa Investeerimispanga Grupp avaldas 1. juulil 2020,

– võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 6. mai 2025. aasta arvamust 02/2025 (vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 322) komisjoni 1. aprilli 2025. aasta ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025)0123) ning komisjoni 1. aprilli 2025. aasta ettepanekut võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+), seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks (COM(2025)0164),

– võttes arvesse ELi institutsioonide, liikmesriikide ja sotsiaalpartnerite 21. juunil 2021. aastal vastu võetud Lissaboni

---

12 ELT C 429, 11.12.2020, lk 93.

13 ELT C, C/2025/285, 24.1.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/285/oj.

deklaratsiooni kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi kohta,

– võttes arvesse ÜRO 16. aprilli 2015. aasta Genfi säästva elamumajanduse hartat ja selle eesmärki tagada kõigile juurdepääs korralikule, piisavale, taskukohasele ja tervislikule eluasemele,

– võttes arvesse Euroopa elamumajanduse tegevuskava, mille 2025. aasta mais käivitasid Mayors4Housing Alliance ja Eurocities,

– võttes arvesse Eurostati väljaannet „Housing in Europe – 2024 edition“[14] (Elamumajandus Euroopas – 2024. aasta väljaanne),

– võttes arvesse 2025. aasta kümnendat ülevaadet eluasemega seotud tõrjutusest Euroopas, mille avaldasid 2025. aasta septembris Euroopa kodututega tegelevate riiklike organisatsioonide liit (FEANTSA) ja Fondation pour le Logement des Défavorisés,

– võttes arvesse komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta teatist „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued töökohad, parem elujärg“ (COM(2020)0662),

– võttes arvesse nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitust (EL) 2021/1004, millega luuakse Euroopa lastegarantii[15],

– võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152) ja 7. märtsi 2025. aasta teatist „Naiste õiguste tegevuskava“ (COM(2025)0097),

– võttes arvesse komisjoni 3. märtsi 2021. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit. Puuetega inimeste õiguste strateegia aastateks 2021–2030“ (COM(2021)0101),

– võttes arvesse komisjoni 7. oktoobri 2020. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ (COM(2020)0620),

– võttes arvesse komisjoni 8. oktoobri 2025. aasta teatist „Võrdõiguslikkuse liit: LGBTIQ+-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2026–2030“ (COM(2025)0725),

– võttes arvesse Liège’i deklaratsiooni kõigile taskukohase, inimväärse ja kestliku eluaseme kohta, mis allkirjastati 5. märtsil 2024 Belgia eesistumise ajal toimunud Euroopa elamumajanduse ministrite konverentsil,

---

14 Eurostat, „Housing in Europe – 2024 edition“ (Elamumajandus Euroopas – 2024. aasta väljaanne), Eurostati veebisaidil https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024.

15 ELT L 223, 22.6.2021, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

– võttes arvesse ELis eluasemeküsimuste eest vastutavate ministrite 8. märtsil 2022. aastal Nice'is vastu võetud deklaratsiooni,

– võttes arvesse 2018. aasta detsembris ELi linnade tegevuskava raames avaldatud elamumajanduse partnerluse tegevuskava,

– võttes arvesse 16. aprilli 2024. aasta La Hulpe'i deklaratsiooni Euroopa sotsiaalõiguste samba tuleviku kohta,

– võttes arvesse 2023. aasta septembris avaldatud Euroopa Tööjõuameti strateegilist analüüsi ehitussektori kohta,

– võttes arvesse Enrico Letta 17. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market" (Palju enamat kui turg),

– võttes arvesse komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 17. septembri 2024. aasta missioonikirja energeetika ja elamumajanduse volinikukandidaadile Dan Jørgensenile,

– võttes arvesse Ursula von der Leyeni 18. juuli 2024. aasta publikatsiooni „Euroopa valik. Poliitilised suunised järgmisele Euroopa Komisjoni koosseisule 2024–2029",

– võttes arvesse Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni (HOUS) tellitud 2025. aasta detsembri uuringut „Mapping the housing needs in the EU, assessment the impact of shortages and an overview of relevant EU legislation" (Eluasemevajaduste kaardistamine ELis, nappuse mõju hindamine ja asjakohastest ELi õigusaktidest ülevaate andmine),

– võttes arvesse oma 24. novembri 2020. aasta resolutsiooni kodutuse määra vähendamise kohta ELis[16],

– võttes arvesse poliitilist kohustust seoses eluasemega, mille Euroopa Komisjoni president võttis oma 10. septembri 2025. aasta kõnes „2025. aasta liidu olukorra aruanne",

– võttes arvesse komisjoni 30. juuni 2021. aasta teatist „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad ELi maapiirkonnad 2040. aastaks", selle tegevuskava ja maaelupakti,

– võttes arvesse komisjoni 26. veebruari 2025. aasta teatist „Taskukohase energia tegevuskava" (COM(2025)0079),

– võttes arvesse oma 20. mai 2021. aasta resolutsiooni ELi piirkondade demograafiliste trendide muutmise kohta ühtekuuluvuspoliitika vahendite abil[17],

– võttes arvesse ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni,

---

16 ELT C 425, 20.10.2021, lk 2.
17 ELT C 15, 12.1.2022, lk 125.

eelkõige selle artiklit 19, mis jõustus ELis 22. jaanuaril 2011 vastavalt nõukogu 26. novembri 2009. aasta otsusele 2010/48/EÜ Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni puuetega inimeste õiguste konventsiooni sõlmimise kohta Euroopa Ühenduse nimel[18],

– võttes arvesse komisjoni 20. novembri 2024. aasta teatist „Suunised ELi rahastamisvahendite kasutamiseks puuetega inimeste iseseisva elu ja kogukonda kaasamise edendamisel“ (C(2024)7188),

– võttes arvesse kodukorra artikleid 55 ja 213,

– võttes arvesse Euroopa Liidu eluasemekriisi erikomisjoni raportit (A10-0025/2026),

A. arvestades, et kodu pole üksnes peavari, vaid perede, leibkondade, üksikisikute ja kogukondade kasvu ning õitsengu alus[19]; arvestades, et eluasemete kallidus mõjutab Euroopas üha enam mitte ainult madala, vaid ka keskmise sissetulekuga peresid, leibkondi ja üksikisikuid[20]; arvestades, et see olukord mõjutab eriti noori eurooplasi, kellel on üha raskem vanematekodust lahkuda, mis 2023. aastal toimus keskmiselt 26,3 aasta vanuselt[21]; arvestades, et leibkondade keskmise suuruse vähenemine nõuab elamufondi ümberkujundamist, et tagada kõigile elanikkonnagruppidele juurdepääs eluasemele; arvestades, et need suundumused rõhutavad vajadust täielikult rakendada ELi demograafilisi poliitikavahendeid; arvestades, et taskukohaste eluasemete puudumine seab eriti suure finantssurve ja sotsiaalse tõrjutuse ohtu vähekaitstud rühmad, sealhulgas eakad ja kodutud; arvestades, et muu hulgas üürnike ja esmakordsete ostjate jaoks on taskukohase hinnaga üüripinna või inimväärse kodu leidmine muutunud raskemaks kui kunagi varem; arvestades, et investeerimine inimväärsetesse, kestlikesse ja taskukohastesse eluasemetesse kõigi jaoks tähendab Euroopale parema tuleviku ülesehitamist; arvestades, et praeguse eluasemekriisi edukas lahendamine aitab saavutada liidu ülimat sotsiaalset eesmärki;

B. arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 34 lõikes 3 on sätestatud, et liit tunnustab ja austab õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada rahuldav elu kõigile neile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid; arvestades, et inimõiguste

---

18 ELT L 23, 27.1.2010, lk 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj.

19 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee, „Secure access to social and affordable housing for all“ (Juurdepääs sotsiaaleluruumidele ja taskukohasele eluasemele kõigi jaoks), 2024, https://data.europa.eu/doi/10.2864/8806922.

20 Euroopa Komisjon: Euroopa ehitussektori vaatluskeskus, „Housing affordability and sustainability in the EU“ (Eluasemete taskukohasus ja kestlikkus ELis), november 2019.

21 Euroopa Parlament, „Tõusvad eluasemekulud Euroopa Liidus – faktid ja infograafikud“, Euroopa Parlamendi veebisait, 17. oktoober 2024.

ülddeklaratsiooni artikli 25 lõike 1 kohaselt on igal inimesel õigus sellisele elatustasemele, sealhulgas toit, riietus, korter ja arstiabi, mis on nõutav tema enda ja perekonna tervise ja heaolu hoidmiseks; arvestades, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 17 on sätestatud, et igaühel on õigus vallata, kasutada, käsutada ja pärandada oma seaduslikul teel saadud omandit ning et kelleltki ei tohi tema omandit ära võtta; arvestades, et inimõiguste ülddeklaratsiooni artiklis 17 on sätestatud, et: igal inimesel on õigus vara omamisele nii üksikult kui teistega koos ja et kelleltki ei tohi tema vara meelevaldselt ära võtta; arvestades, et omandi kaitse on isiku- ja kodanikuvabaduste oluline osa ning igal füüsilisel või juriidilisel isikul on õigus oma omandit rahumeelselt kasutada ning et Euroopa sotsiaalõiguste samba 19. põhimõte kutsub üles andma kodututele piisavat peavarju ja teenuseid, et edendada nende sotsiaalset kaasatust;

C. arvestades, et Euroopa ei seisa silmitsi mitte ainult eluasemekriisiga, vaid eelkõige taskukohasuse kriisiga, olukorras kus ELis tõusid üürid 2010. aastast kuni 2025. aasta teise kvartalini 28,8 % ja eluasemehinnad 60,5 %; arvestades, et 2025. aasta teises kvartalis tõusid üürid ELis 2024. aasta sama perioodiga võrreldes 3,2 % ja eluasemehinnad 5,4 %, kusjuures paljudes liikmesriikides on hinnatõus olnud väga järsk[22]; arvestades, et miinimumpalga saajad kulutavad oma netotulust eluasemekuludele keskmiselt 8,6 protsenti rohkem kui teised töötajad[23]; arvestades, et 10,6 % ELi linnaelanikkonnast kannatab liiga kõrge eluasemekulude määra all, s.t eluasemekulud kokku moodustavad üle 40 % nende netotulust; arvestades, et igal ööl on ELis umbes 1,3 miljonit inimest, kes on kodutud ning peavad magama lageda taeva all või ajutises majutusasutuses, ning et nendest peaaegu 400 000 on lapsed;

D. arvestades, et eluasemepoliitika kuulub liikmesriikide pädevusse ja EL on kohustatud järgima subsidiaarsuse põhimõtet vastavalt ELi lepingu artikli 5 lõikele 1; arvestades, et ELil on oluline roll, et võimaldada ja suurendada liikmesriikide, piirkondade ja omavalitsuste suutlikkust reageerida eluasemekriisile, mis on liikmesriigiti erinev, võttes vastu toimivad ja toetavad raamistikud; arvestades, et liikmesriikide eluasemeturge kujundavad suurel määral ELi õigusaktid ja poliitika, millel võib olla otsene ja kaudne mõju eluasemete pakkumist ja nõudlust määravatele teguritele; arvestades, et liikmesriikide erinevate eluasemeprobleemide asjakohaseks lahendamiseks on vaja terviklikku ja kohandatud

---

22 Eurostat, „Housing price statistics – house price index“ (Elamuhindade statistika – eluaseme hinnaindeks), Eurostati veebisait, oktoober 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-euro-indicators/w/2-03102025-bp.

23 Eurofound, „Miinimumpalk 2025. aastal: aastaülevaade“, Eurofoundi veebisait, juuli 2025, https://www.eurofound.europa.eu/et/publications/all/minimum-wages-2025-annual-review.

lähenemisviisi eluasemepoliitikale, mis vastanduks kõigile sobiva ühtse lahenduse põhimõttele, tunnistades taskukohasuse erinevaid tähendusi eri liikmesriikides; arvestades, et ELi toetus eluasemepoliitikale peaks seetõttu jääma paindlikuks ja kohandatavaks, sealhulgas seoses vahendite ja planeerimismehhanismide valikuga, võimaldades liikmesriikidel, piirkondadel ja omavalitsustel kohandada lahendusi oma eluasemetega seotud olukorrale sellistes valdkondades nagu ehitus- ja üürieluasemepoliitika;

E. arvestades, et eluasemega seotud probleemid ja lahendused on liikmesriikides, piirkondades ja linnades (sealhulgas maa- ja mägipiirkondades, saartel ja äärepoolseimates piirkondades) erinevad ja et paljudes neist seistakse seetõttu silmitsi spetsiifiliste ja tõsiste demograafiliste probleemidega; arvestades, et paljudel liikmesriikidel puuduvad piisavad teadmised, et töötada välja tulemuslik ja kohandatud kohalik eluasemepoliitika; arvestades, et paljudel keskmise suurusega linnadel on kasutamata potentsiaal eluruumide, teenuste ja taristu valdkonnas, kuid neil on raskusi investeeringute ja tööjõu ligimeelitamisega; arvestades, et seetõttu on territoriaalne areng ELi sotsiaalse, majandusliku ja keskkonnaalase ühtekuuluvuse strateegiline eesmärk;

F. arvestades, et tõhus ja edukas eluasemepoliitika eeldab mitmetasandilist valitsemist ning kohalike sidusrühmade ja elanike aktiivset kaasamist; arvestades, et kohalikel, munitsipaal- ja piirkondlikel asutustel on seetõttu keskne roll nii vajaduste kindlakstegemisel kui ka kohandatud meetmete väljatöötamisel kohalike probleemide lahendamiseks oma pädevuse kaudu maakasutuse, ruumilise, linna- ja piirkondliku planeerimise, ehitusreeglite ja lubade andmise valdkonnas; arvestades, et oluline on edendada kaasavaid ja kogukonnapõhiseid kohalikke ja piirkondlikke arengukavasid, mis hõlmavad haridust, tervishoidu, taristut, transporti, majandusarengut ja vaba aega, uurides samal ajal erinevaid kohaliku tasandi koostöö võimalusi, eelkõige tihedalt asustatud piirkondades; arvestades, et kõigi tasandite avaliku sektori asutustele tuleb anda asjakohased volitused ja neid piisaval määral rahastada, et tagada juurdepääs inimväärsele, taskukohasele ja piisavale eluasemele; arvestades, et äärealad ja maapiirkonnad peavad saama piisavat tähelepanu, et tagada kõigile võrdne juurdepääs inimväärsele, taskukohasele ja kestlikule eluasemele, olenemata geograafilisest asukohast; arvestades, et maapiirkondade uuenduslik eluasemepoliitika, näiteks mitme elamu lubamine pereomandis oleval maal, millel on asjakohane keskkonnataristu, võib aidata maakogukondi alal hoida ja nende arvukust taas suurendada;

G. arvestades, et eluasemekriisi peamiste põhjuste hulgas on eluasemete piiratud pakkumine nii era- kui ka avalikus sektoris, mis tuleneb mitmesugustest teguritest, sealhulgas ebapiisavatest ehitusmahtudest ja alainvesteerimisest inimväärsetesse, kestlikesse

ja taskukohastesse eluasemetesse viimastel aastakümnetel, kasvavatest energia- ja kommunaalkuludest ning püsivast tasakaalustamatusest eluasemenõudluse ja -pakkumise vahel; arvestades, et 2024. aastal langes hoonestustihedus veel 1,6 % võrra ja eluasemeindeks püsis muutumatuna[24]; arvestades, et 2023. aastal vähenes ehituslubade arv põrandapinna kohta 14,6 % ja eluruumide arvu kohta 19,6 % ning on alates 2021. aastast märkimisväärselt vähenenud[25] ning et heakskiidetud eluruumilubade arv vähenes 2023. aasta 1,99 miljonilt eluruumilt 2024. aastal 1,54 miljonile eluruumile; arvestades, et see langustrend toob esile vajaduse õiguskindluse, bürokraatia vähendamise, tõhustatud andmekogumise, loamenetluste suurema tõhususe ja parimate tavade jagamise ning kohalike üldplaneeringute reeglite järele, mis on praegu liiga pikad ja keerulised, põhjustades viivitusi ehitus-, kasutusotstarbe muutmise ja renoveerimisprotsessis; arvestades, et keerukate reeglite lihtsustamine ja ühtlustamine, et kiirendada eluasemete ehitamist, kasutusotstarbe muutmist ja renoveerimist kogu Euroopas, on inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumiseks ülioluline; arvestades, et eluaseme taskukohasuse kriis ei ole mitte ainult sotsiaalne probleem, vaid ka suur majanduslik oht ELi konkurentsivõimele, sest selle tagajärjel piiratakse tööjõu liikuvust, väheneb netosissetulek, raskeneb investeeringute tegemine ja suureneb piirkondlik ebavõrdsus; arvestades, et seetõttu on vaja suurendada eluruumide ehitamist ja renoveerimist ning kasutamata eluruumide ümberkujundamist nii müügiks kui ka üüriks, järgides vajaduse korral juurdepääsetavuse kriteeriume; arvestades, et eluasemeprobleemi paremaks lahendamiseks tuleks rohkem tähelepanu pöörata kasutamata seisvatele avalikele taristutele;

H. arvestades, et maa tõhusa kasutamise tagamine ja eelplaneerimine aruka asustustiheduse arendamiseks, sealhulgas mahajäetud tööstusalade ümberehitamiseks, ning maakasutuse muutmise ja majandamisprotsesside kiirendamine on üliolulised, et tagada maa kättesaadavus ehitamiseks; arvestades, et arendusvalmis maa ja võimalike ehituskruntide nappus on elamuehituse üks peamisi kitsaskohti; arvestades, et planeerimisraamistikel ja normidel on oluline roll standardite järgimise kindlustamisel ja selle tagamisel, et elamuehitus oleks kvaliteetne ning vastaks sotsiaalsetele ja ohutuseesmärkidele; arvestades, et linnaplaneerimismenetluste praegune keerukus ja ajamahukus (sageli üle kümne aasta) takistab uute eluasemete renoveerimist ja olemasolevate hoonete

---

24 Eurostat, „Building permit index overview“ (Ehitusloa indeksi ülevaade), Eurostati veebisait, aprill 2025.

25 Euroopa Komisjon, „Accelerating Permitting for Renewable Energy. 2023 Flagship Technical Support Project – Technical Support Instrument“ (Taastuvenergia loamenetluse kiirendamine. 2023. aasta tehnilise toe juhtprojekt – tehnilise toe instrument), Euroopa Komisjoni veebisait, oktoober 2025, https://reforms-investments.ec.europa.eu/accelerating-permitting-renewable-energy_en.

kasutusotstarbe muutmist; arvestades, et taotlejatele prognoositavate ja läbipaistvate eelplaneerimiskoosolekute korra kehtestamine võib parandada eluasemete arendamise tulemuslikkust ja läbipaistvust; arvestades, et pikad ja keerulised planeerimis- ja õiguslikud menetlused võivad hädavajalikke eluasemearendusi edasi lükata; arvestades, et OECD andmetel tulenevad need pakkumise ja nõudluse ebakõlad geograafilistest ja regulatiivsetest piirangutest paljudes linnades, sealhulgas maakasutuse ja üldplaneeringu sätetega seotud piirangutest[26]; arvestades, et ühtlustatud ja tõhus loasüsteem võiks eluasemekriisi oluliselt leevendada; arvestades, et EL esitas 13. mail 2022. aastal suunised tehnilise toe instrumendi projekti raames taastuvenergiarajatiste kasutuselevõtu loamenetluste ühtlustamiseks ja kiirendamiseks; arvestades, et planeerimisvahendeid ja -struktuure on vaja kohandada asulate ja transpordivõrkude arenguga; arvestades, et viivitused eluasemearenduses on tingitud killustatud juhtimisest, jäikadest regulatsioonidest, piiratud haldussuutlikkusest, kattuvatest reeglitest ja õiguslikest probleemidest; arvestades, et selline ebatõhusus piirab eluasemete pakkumist ja suurendab kulusid, eelkõige suure nõudlusega piirkondades; arvestades, et menetluste lihtsustamine, liigse bürokraatia vähendamine, otsuste õigeaegsus, õiguskindluse tugevdamine, õiguskaitse tasakaalustatud kättesaadavuse tagamine ning juhtimise ja koordineerimise parandamine eri osalejate vahel on keskse tähtsusega konkurentsivõime parandamisel ning inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumise kiirendamisel;

I. arvestades, et aastatel 2012–2018 oli ELi funktsionaalsetes linnapiirkondades maa netohõive määr ligikaudu 450 km² aastas; arvestades, et lisaks sellele suurenes Eurostati andmete kohaselt elamu- ja teenindusmaa pindala aastatel 2018–2022 veel 4 900 km² võrra; arvestades, et Euroopa Keskkonnaameti andmetel võeti selle perioodi jooksul enamikus liikmesriikides rohkem maad linnalisse kasutusse, kui taastati maa looduslikku seisundit, kusjuures kõige rohkem mõjutas see tegevus põllumaad (47 %) ja karjamaid (36 %); arvestades, et maapiirkondade eluasemeid kujundavad ulatuslikud ja omavahel seotud probleemid, sealhulgas demograafilised muutused, finantstõkked, territoriaalne ebavõrdsus, kiired majanduslikud muutused, eluasemehindade tõus ning vajadus energiasüsteemi ja tööstuse ümberkujundamise järele, mis kõik raskendavad põllumajandustootjate, eelkõige noorte põllumajandustootjate juurdepääsu maale ning takistavad inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumist;

J. arvestades, et 10,6 % ELi kodanikest on teatanud, et nad ei suutnud

---

26 OECD, „Brick by Brick: Building Better Housing Policies“ (Kivi kivi peale: loome parema eluasemepoliitika), OECD kirjastus, Pariis, 2021.

2023. aastal oma kodu piisavalt kütta[27]; arvestades, et ELi peamistes õigusaktides pikaajalise finantsstabiilsuse saavutamiseks, näiteks hoonete energiatõhususe direktiivis[28] ja energiatõhususe direktiivis[29], on sätestatud kestlikkuse, energiatõhususe ja ohutusega seotud tehnilised nõuded; arvestades, et 2023. aastal läbi vaadatud energiatõhususe direktiiviga suurendatakse ELi energiatõhususe eesmärki, nõudes 2030. aastaks energiatarbimise täiendavat 11,7 % vähendamist; arvestades, et hoonete energiatõhususe parandamine kujutab endast tööstuslikku võimalust, kuid sõltuvus ELi-välistest komponentidest toob kaasa strateegilise vähese kaitstuse ja lisaväärtuse vähenemise; arvestades, et ELi õigusaktide eesmärk on saavutada kvaliteetsed ja tulevikukindlad eluasemed, kuid samal ajal suurendavad need ehituskulusid, mis lõppkokkuvõttes tuleb kanda ostjatel ja üürnikel; arvestades, et soe ja turvaline kodu ei tohiks olla privileeg ja kedagi ei tohiks kõrvale jätta, rakendades seejuures realistlikke lahendusi ELi, riiklikul ja kohalikul tasandil;

K. arvestades, et energiaostuvõimetus on probleem, mis mõjutab kõiki liikmesriike ja millel on ebaproportsionaalne mõju vähekaitstud peredele, sealhulgas lastele ja eakatele, eelkõige suurtes vananevates korrusmajades, mille madal energiatõhusus toob kaasa suured küttekulud; arvestades, et 2023. aastal elas ELis 14,5 miljonit last kodudes, kus esines lekkeid, niiskust või hallitust, ning et igal aastal sureb siseõhu halva kvaliteedi tõttu enneaegselt 154 000 eurooplast; arvestades, et 75 % hoonetest ELis on madala energiatõhususe reitinguga; arvestades, et taastuvenergial töötavad energiatõhusad hooned võivad vähendada energiaarveid, parandada tervist ja heaolu ning minimeerida pikaajalisi tegevuskulusid; arvestades, et hooned hõlmavad 40% kogu energiatarbimisest ELis; arvestades, et kõigil ELi liikmesriikidel tuli 31. detsembriks 2025 koostada riiklik hoonete renoveerimise kava projekt; arvestades, et need kavad annavad olulist teavet eluasemepoliitika jaoks, sealhulgas ülevaate riiklikust hoonefondist, investeerimisvajadustest ja rahastamisallikatest; arvestades, et renoveerimise kiirus ja tase ei ole ikka veel rahuldavad; arvestades, et energiatõhus renoveerimine ei ole kuigi atraktiivne lahendus eakate jaoks, kellel on kõige suurem vanade kodude omamise määr; arvestades, et renoveerimislaine strateegia peaks edendama hoonete energiatõhusaks renoveerimist, mille eesmärk on saavutada energiatõhusus mõistliku kulutõhususega;

---

27 Eurostat, „SDG 7 – Affordable and clean energy“ (Taskukohane ja puhas energia), Eurostati veebisait, aprill 2025.

28 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1275 hoonete energiatõhususe kohta (ELT L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

29 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/1791, mis käsitleb energiatõhusust ja millega muudetakse määrust (EL) 2023/955 (ELT L 231, 20.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

L. arvestades, et eluasemetel lasub mõnedes liikmesriikides ülemäärane maksukoormus, kusjuures omaniku kasutuses olevate eluasemete tegelik maksu piirmäär on mõnes liikmesriigis kuni 30 %, mis vähendab eluasemetesse erainvesteeringute tegemise stiimuleid; arvestades, et maa omandamine võib Lääne-Euroopas moodustada ligikaudu 40 % maja lõplikust ostuhinnast ja kõige tihedamalt asustatud piirkondades kuni 60 % lõplikust ostuhinnast; arvestades, et selline kõrge maksumäär pärsib eelkõige noorte perede esimese kodu soetamist ning et see süvendab omakorda demograafilisi probleeme; arvestades, et kinnisvara maksustamise reformimine võib parandada selle tõhusust, toetada finantsstabiilsust ja vähendada moonutusi eluasemeturgudel[30]; arvestades, et tasakaalustatud maksusoodustused, näiteks vähendatud maksud esmakordsetele ostjatele, võivad aidata parandada eluaseme taskukohasust; arvestades, et inimväärse, kestliku ja taskukohase eluaseme maksukoormuse vähendamine võib parandada perede juurdepääsu kvaliteetsele eluasemele;

M. arvestades, et ehitussektor annab ligikaudu 9 % ELi SKPst; arvestades, et pärast COVID-19 pandeemiat suurenesid ehituskulud alates 2021. aastast märkimisväärselt[31], mõjutades eri majandussektoreid, sealhulgas ehitussektorit, ning neid süvendas veelgi Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, mis tõi kaasa ehitus- ja renoveerimismaterjalide tarneahela häired, kõrgemad energia- ja ehitusmaterjalide hinnad, tööjõupuuduse ja intressimäärade tõusu; arvestades, et ehitusmaterjalide ja energia hinna järsk tõus on eriti tuntav äärealadel, äärepoolseimates piirkondades ja saartel;

N. arvestades, et hoolimata mõningasest taastumisest oli ehitustoodang 2019. aastal endiselt 8,3 % väiksem kui 2007. aastal; arvestades, et tootlikkust, tõhusust ja tasuvust saab parandada muu hulgas digitaalsete, ühtlustatud ja ühe akna süsteemil põhinevate loa- ning täiustatud haldusmenetluste, robotiseerimise, tehisintellekti, moodulehituse ja ehitusplatsivälise ehituse, ehitusmaterjalide korduskasutamise ning seeria- ja tööstusehituse abil; arvestades, et tehnoloogia peaks parandama ehitussektori ohutust ja töötingimusi,

---

30 OECD, „The Political Economy of Property Tax Reform“ (Kinnisvaramaksu reformi poliitiline ökonoomia), OECD Working Papers on Fiscal Federalism no. 18, OECD veebisait, aprill 2014, https://www.oecd.org/en/publications/the-political-economy-of-property-tax-reform_5jz5pzvzv6r7-en.html; IMF, „Taxing Immovable Property: Revenue Potential and Implementation Challenges“ (Kinnisvara maksustamine: tulupotentsiaal ja rakendusprobleemid), IMFi e-raamatukogu, mai 2013. https://www.imf.org/en/publications/wp/issues/2016/12/31/taxing-immovable-property-revenue-potential-and-implementation-challenges-40594.

31 Eurostat: Statistics Explained, „Construction producer price and construction cost Index overview“ (Statistika selgitus, ehituse tootjahinna- ja ehituskulude indeksi ülevaade), Eurostati veebisait, oktoober 2024.

sealhulgas tervishoiu- ja ohutusstandardeid, aidates samal ajal kaasa keskkonnaalasele ja sotsiaalsele kestlikkusele; arvestades, et ainuüksi tööstuslik eeltootmine võib vähendada ehitusaega 20–50 %, tuues kaasa märkimisväärse energia- ja kulusäästu ning et uuenduslikud tavad võivad aidata leevendada linnaruumi ebatõhusat kasutamist; arvestades, et ELi ehitussektoris on innovatsioonilõhe, sest ainult 6,5 % äriühingutest on innovatsiooni valdkonnas turuliidrid, samas kui 75,9 % Euroopa ehitusettevõtetest ei tegele üldse innovatsiooniga[32]; arvestades, et EL peaks ergutama selliste tehnoloogiate ulatuslikku kasutuselevõttu, mis parandavad elamufondi energiatõhusust;

O. arvestades, et 2023. aastal olid 69,2 % ELi leibkondadest eluaseme omanik-kasutajad[33], mis näitab, kui oluline on kinnisvara omamine stabiilsuse, põlvkondadeülese jõukuse ja investeerimisvabaduse edendajana; arvestades, et pooltel koduomanikel ei ole hüpoteeklaenu ning umbes veerand neist on siiski vaesusohus[34]; arvestades, et kinnisvara omamine suurendab perekondade ja pensionäride finantsstabiilsust; arvestades, et austuse puudumine kinnisvara vastu mõjutab kogukondi ja väikekinnisvaraomanikke, eriti eluruumide ebaseadusliku hõivamise või pikaajalise väärkasutamise korral lepinguliste suhete korral, mida ei suudeta tulemuslikult jõustada; arvestades, et eraomandit ohustab ebaseaduslik hõivamine, mida nimetatakse skvottimiseks, ja üürimaksete süstemaatiline tasumata jätmine, mis kahjustab kogukondi ja eelkõige väikeomanikke, sundides neid turult lahkuma ja oma kinnisvara õigustatult tagasi võtma, vähendades seeläbi olemasolevat pakkumist ja aidates kaasa hinnatõusule; arvestades, et ebaseaduslik kinnisvara hõivamine kahjustab ELi hartat ja kujutab endast õigusriigi rikkumist; arvestades, et kinnisvaraomanike õiguste eest kannavad vastutust EL, liikmesriigid ja avaliku sektori asutused ning eelkõige tuleb toetada väikeomanikke, abivajavaid peresid ja vähekaitstud leibkondi;

---

32 Euroopa Investeerimispanga Grupp, „Invested in housing – How innovation is improve construction“ (Eluasemetesse investeerimine – kuidas innovatsioon parandab ehitust), Euroopa Investeerimispanga Grupi veebisait, juuni 2025, https://www.eib.org/en/essays/innovation-construction-affordable-sustainable-housing.

33 Eurostat, „Living conditions in Europe - housing“ (Elutingimused Euroopas – eluase), Eurostati veebisait, november 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Living_conditions_in_Europe_-_housing.

34 Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Sihtasutus (Eurofound), „Living conditions and quality of life – Unaffordable and inadequate housing in Europe“ (Elutingimused ja elukvaliteet – kallid ja ebapiisavad eluasemed Euroopas), 2023, lk 20, https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/unaffordable-and-inadequate-housing-europe.

P. arvestades, et kolmandik ELi elanikkonnast on üürnikud ja paljudel neist puudub piisav eluase; arvestades, et see rõhutab vajadust paindlike ja kriisikindlate eluasemesüsteemide, näiteks üüri-, sotsiaal- ja ühistueluruumide järele; arvestades, et on mitmeid mudeleid, mis hõlmavad tasakaalu kinnisvaraomanike ja üürnike kaitse vahel; arvestades, et sunniviisiline väljatõstmine on määratletud kui üksikisikute, perekondade või kogukondade alaline või ajutine äraviimine nende tahte vastaselt nende kasutuses olevast kodust või maalt, ilma et neile oleks tagatud ja kättesaadav asjakohane õiguslik või muu kaitse; arvestades, et liikmesriikidel ning kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel lasub esmane vastutus vähekaitstud leibkondadele eluasemetoetuse andmise eest, eriti väljatõstmise korral; arvestades, et turvaline ja stabiilne eluase, olenemata sellest, kas seda omatakse või üüritakse, on üksikisiku ja kogukonna heaolu jaoks hädavajalik; arvestades, et tuleb välja töötada ja toetada üürnike ja kogukonna esindamise mehhanismid; arvestades, et üürnike ja vähekaitstud leibkondade ebapiisav kaitse kahjustab sotsiaalset ühtekuuluvust, võrdsust ja stabiilsust;

Q. arvestades, et ehitus- ja renoveerimissektori ettevõtted on teatanud oskustööliste puudusest[35]; arvestades, et ehitussektor on üks viiest peamisest kutsealast Euroopas, kus valitseb tööjõupuudus; arvestades, et ehitussektor annab otseselt tööd 18 miljonile inimesele ja on ELi majanduskasvu peamine liikumapanev jõud; arvestades, et Eurofoundi andmed[36] näitavad, et töökohtade kvaliteet on oluline tegur, mis meelitab ehitussektorisse rohkem töötajaid, ning et tööjõupuudust põhjustavad keerulised töötingimused ja suhteliselt kõrge ajutise tööhõive ja iseenda tööandjana tegutsemise määr, mis on seotud pikkade alltöövõtuahelatega ning sektori tööhõive tsüklilise ja projektipõhise olemusega; arvestades, et nende puudujääkidega tegelemine nõuab investeeringuid kutseharidusse ja -koolitusse, töökohapõhisesse ja elukestvasse õppesse ning selle tagamist, et sektori töökohad oleksid atraktiivsed õiglaste lepingute, inimväärse palga ja stabiilsete töötingimuste kaudu; arvestades, et paremad töötingimused, rangemad tervishoiu- ja ohutusstandardid ning muud stiimulid on olulised, et kaitsta selles suure riskiga sektoris töötavaid inimesi, muuta töötamine ehitusalal kestlikuks ja ihaldusväärseks karjääriteeks ning tagada kvaliteetsete eluasemete pikaajaline pakkumine ning edendada konkurentsivõimet ja innovatsiooni Euroopa ehitustööstuses;

---

35 Euroopa Tööjõuamet, „Report on labour shortages and surpluses 2023“ (Tööjõupuuduse ja tööjõu ülejäägi 2023. aasta aruanne), mai 2024, lk 51.

36 Eurofound, „Building on growth potential: Preparing the construction sector for the twin transitions“ (Tuginedes kasvupotentsiaalile: ehitussektori ettevalmistamine rohe- ja digipöördeks), detsember 2025, https://www.eurofound.europa.eu/en/publications/all/building-on-growth-potential-preparing-the-construction-sector-for-the-twin-transitions.

R. arvestades, et eluasemekriis on oluline takistus andekate inimeste ligimeelitamisel ja liikmesriikides hoidmisel; arvestades, et võõr- ja hooajatöötajad annavad oma panuse peamistesse sektoritesse kogu ELis, samal ajal majutatakse paljusid neist aga ülerahvastatud või kehvadesse tingimustesse; arvestades, et mitmes ELi linnapiirkonnas võib võõr- ja hooajatöötajate koondumine konkreetsetesse linnaosadesse, mis seisavad juba silmitsi sotsiaal-majanduslike probleemidega, põhjustada ruumilist segregatsiooni, halbu elamistingimusi ja sotsiaalseid pingeid; arvestades, et Euroopa Tööjõuamet on kindlaks teinud, et sektori kõige olulisemad rikkumised on varifirmade asutamine, töötingimuste järgimata jätmine, fiktiivne iseenda tööandjana tegutsemine, sotsiaalkindlustuse registreerimisnumbrite petturlik kasutamine ja kolmandate riikide kodanike kuritahtlik lähetamine; arvestades, et tuleb selgelt määratleda erasektori vastutus seda liiki tavade lõpetamise eest; arvestades, et ehitussektori sotsiaalpartneritel peaks olema ka edaspidi aktiivne roll deklareerimata töö vastu võitlemisel;

S. arvestades, et 2019. aastal tegutses ELi ehitussektoris ligikaudu 3,4 miljonit ettevõtet[37], neist enamik väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd)[38], kes tootsid 549 miljardi euro väärtuses lisaväärtust ja andsid tööd 12,7 miljonile inimesele; arvestades, et füüsilisest isikust ettevõtjad, mikroettevõtjad ning VKEd moodustavad sektori peamise tööjõu ja on sektori konkurentsivõime seisukohast keskse tähtsusega ning vajavad seepärast toetavat ja stabiilset regulatiivset ja investeerimiskeskkonda; arvestades, et kinnisvarasektoris töötas 2022. aastal 2,7 miljonit inimest, mis moodustas 1,7 % kogu ELi ettevõtlusmajanduse tööhõivest, ning et sektorile tuleks tagada parem juurdepääs krediidile ja muule rahalisele toetusele; arvestades, et erasektori toetamise – olgu see siis riiklik või ELi toetus – eesmärk peaks olema ergutada VKEde kaasamist lisaks suurematele üksustele, aidates nii kaasa terve ja konkurentsivõimelise ehitussektori kujundamisele ning mitmekesistades elamuarenduste suurust ja liike;

T. arvestades, et turism on ELi majanduse oluline liikumapanev jõud, panustades ELi SKPsse 10 % ning mõjutades märkimisväärselt majanduskasvu, tööhõivet ja sotsiaalset arengut, millest tulenevalt on turism kasulik vahend majanduslanguse ja töötusega tegelemiseks; arvestades, et mis tahes kavandatud meetmed või tegevus ei tohiks tekitada negatiivset ettekujutust turismist ega turismi takistada; arvestades, et lühiajaline üürimine, mis hõlmab kõike alates tervetest kodudest kuni üksikute tubadeni, võib anda positiivse panuse

---

37 Eurostat, „Key figures on European business – Construction“ (Euroopa äriühingute põhinäitajad – ehitus), Eurostati veebisait, juuni 2022, https://ec.europa.eu/eurostat/cache/htmlpub/key-figures-on-european-business-2022/construction.html.

38 SMEunited, „Ehitus“ SMEunited’i veebileht, https://www.smeunited.eu/policies/sectors/construction.

kohalikku majandusse, aidata võidelda rahvastikukao vastu maaturismi edendamise teel, toetada vanade hoonete säilitamist ning pakkuda omanikele ja üürnikele lisasissetuleku allikat; arvestades, et elamukinnisvara kasutamine turismi eesmärgil võib samuti tuua peredele lisasissetulekut, toetada nende majanduslikku sõltumatust ja olla hoonete energiatõhusa renoveerimise rahastamise allikaks; arvestades, et tõendid näitavad siiski, et lühiajalise väljaüürimise turg on muutunud üha professionaliseeritumaks ja kontsentreeritumaks, ulatudes väikekinnisvaraomanikest mitut kinnisvara omavate investoriteni; arvestades, et uuringud on näidanud, et teatavates Barcelona, Pariisi ja Rooma linnaosades moodustavad lühiajaliseks majutuseks kasutavad eluruumid 17–25 % kõigist eluruumidest; arvestades, et 2024. aastal veetsid külastajad lühiajalise majutuse teenuseid kasutades ELis 854,1 miljonit ööd, mida oli 18,8 % rohkem kui 2023. aastal; arvestades, et lühiajalise majutuse pakkumise suurenemine ja pikaajalise majutuse vähenemine võib kahjustada elamumajandust, eriti turismipiirkondades, nagu suurlinnad ning ranniku-, saare- ja äärepoolseimad piirkonnad; arvestades, et lühiajalise majutuse üha laiema levikuga seotud meetmete võtmiseks on vaja rohkem empiirilisi uuringuid; arvestades, et vaja on leida mitmeid erinevaid lahendusi, võttes arvesse kohalike olude mitmekesisust ning kohalike omavalitsuste ja kohalike territoriaalsete üksuste arvu ELis; arvestades, et ELi lühiajalise majutamise õigusraamistiku killustatus ja ebajärjekindlus nõrgestab selle jõustamist; arvestades, et piirkonnad ja linnad vajavad selle õigusliku ebakindlusega toimetulekuks vahendeid; arvestades, et vajaduse korral on seda tegevust parem reguleerida kodanikule lähemal tasandil, kuna subsidiaarsuse põhimõte annab volitused ja näitab kooskõla ELi kohtupraktikaga;

U. arvestades, et juurdepääs eluaseme rahastamisele on oluline eluasemevajaduste rahuldamiseks ning ehituse, renoveerimise ja kasutusotstarbe muutmise toetamiseks, eelkõige ligikaudu 3,8 miljoni ELi ehitussektoris tegutseva VKE jaoks; arvestades, et laenude kättesaadavuse parandamine, seadmata ohtu makromajanduslikku konservatiivsust, peaks olema osa tasakaalustatud reageerimisest eluasemekriisile; arvestades, et juurdepääs ehituslaenudele on alates 2008. aastast märkimisväärselt halvenenud ning pangad on teatanud laenunõudluse vähenemisest kogu ELis, kusjuures hüpoteeklaenude intressimäärad on tõusnud, mis piirab taskukohaste eluasemete arendamist ja olemasolevate hoonete kestlikku renoveerimist; arvestades, et kogu usaldatavusraamistik peaks olema suunatud eelkõige finantsstabiilsuse tagamisele, keskendudes usaldusväärsetele panganduskriteeriumidele ja eluasememullide vältimisele; arvestades, et erasektori arendajatel võib olla oluline osa mitmekesiste eluasemelahenduste tõhusas ja kestlikus pakkumises hinnaga, mida inimesed saavad endale lubada; arvestades, et seetõttu võiks olla kasu erainvesteeringute kaasamisest; arvestades, et olemasolevate elamute renoveerimine, ümberehitamine ja

laiendamine on eluasemekriisi kulutõhus ja kiire lahendus; arvestades, et Euroopa Keskpanga andmetel on viimase 15 aasta jooksul suurenenud erinevused eluasemekinnisvaraturule juurdepääsul, kusjuures madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadel on suuremad raskused eluasemelaenude saamisel; arvestades, et kodulaenu saamine võib olla keeruline, eelkõige noorte perede jaoks ja maapiirkondades, mistõttu on vaja tagada juurdepääs pikaajalisele ja taskukohasele rahastamisele; arvestades, et hüpoteeklaenuturgude reguleerimisel võib olla oluline roll eluaseme taskukohasuse toetamisel; arvestades, et kinnisvarafondide ja fondide, pankade ja muude institutsionaalsete investorite omavahelised seosed võivad ohustada finantsstabiilsust; arvestades, et selliste seoste suhtes tuleks kohaldada läbipaistvat aruandlust;

V. arvestades, et sotsiaaleluruume ja taskukohaseid eluasemeid rahastavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused, sealjuures on ELil keskne roll oma rahastamisvahendite, koostöö soodustamise ning liikmesriikide ja linnade vahelise heade tavade vahetamise kaudu; arvestades, et investeeringud sotsiaaleluruumidesse ja taskukohastesse eluasemetesse on pärast 2008. aasta finantskriisi järsult vähenenud; arvestades, et riiklike, ühistu- ja sotsiaaleluruumide osakaal on pidevalt vähenenud; arvestades, et 2024. aastal kulutati vaid 7 % ELi taaste- ja vastupidavusrahastust sotsiaaleluruumidele ja muule sotsiaalsele taristule; arvestades, et taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisel on riiklikul tasandil esinenud puudujääke kriteeriumide määratlemise ja seiramise läbipaistvuses ja selguses; arvestades, et liikmesriigi tugipankadel või finantseerimisasutustel on oluline roll inimväärsete, taskukohaste ja kestlike eluasemete rahastamisel, erainvesteeringute võimendamisel ning rahastamisraamistiku tugevdamisel riiklikul ja piirkondlikul tasandil; arvestades, et liikmesriigi tugipangad või finantseerimisasutused on aidanud rahastada rohkem kui 380 000 eluaset kogu ELis ja eraldanud ainuüksi 2023. aastal eluasemesektorile ligi 50 miljardit eurot rahastust, täiendades nii tugevalt ELi tasandi algatusi oma pikaajaliste eksperditeadmiste ja kogemustega; arvestades, et kõige kaitsetumatele rühmadele tuleks tagada juurdepääs sotsiaaleluruumide programmidele;

W. arvestades, et Euroopa Investeerimispanga (EIP) Grupp käivitas 2025. aasta juunis oma esimese taskukohase eluaseme tegevuskava; arvestades, et EIP tegevuskava hõlmab selliseid rahastamisvahendeid nagu laenupõhine rahastamine, vahendatud laenud, omakapital ja nõustamisteenused, säilitades samal ajal selle kui investeerimispanga staatust ja kaitstes AAA reitingut; arvestades, et EIP rõhutab, et eluasemekriisi peamiste probleemide hulgas on pakkumise puudumine mitmesuguste tegurite tõttu, mis mõjutavad sotsiaalset ühtekuuluvust ja ELi konkurentsivõimet ning võivad eri kohtades erineda; arvestades, et EIP Grupp tugineb oma lähenemisviisis põhiprioriteetidele, nagu taskukohased eluasemed, uuenduslikud eluasemed ja renoveerimine, millega vähendatakse

majapidamiskulusid ja tugevdatakse pikaajalist energiajulgeolekut; arvestades, et EIP peaks siiski pakkuma suuremat läbipaistvust ja selgust olemasolevate eluasemelaenude kohta, sealhulgas rahastamisvahendite liikide, rahastamistingimuste, rahastamiskõlblikkuse kriteeriumide, kaasrahastamise nõuete, ajakavade, tagatiste ja paindlikkusevaru kohta erijuhtudel ja konkreetsetes piirkondades, nagu maapiirkonnad, saared ja äärepoolseimad piirkonnad; arvestades, et selge teabe ja mehhanismide puudumine takistab piirkondade ja omavalitsuste juurdepääsu, põhjustades viivitusi ja süvendades eluasemekriisi;

X. arvestades, et komisjoni ettepanek ühtekuuluvuspoliitika vahendite vahehindamise kohta sisaldab võimalust kahekordistada taskukohaste eluasemete jaoks kättesaadavaid rahalisi vahendeid ning laseb liikmesriikidel osa oma praegustest rahastamisprogrammidest vabatahtlikult ümber jaotada; arvestades, et Euroopa Kontrollikoda on rõhutanud, et komisjoni ettepanek ei sisalda ühtegi viidet puudujääkide analüüsile, milles selgitataks välja, kus ELi sekkumist on kõige rohkem vaja; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika fondidest eluasemele eraldatud 7,5 miljardi euro suurune ELi toetus moodustab 2 % ühtekuuluvuspoliitika kogurahastusest (379 miljardit eurot) aastatel 2021–2027; arvestades, et komisjoni sõnul otsustavad liikmesriigid eluaseme ja ühtekuuluvusega seotud kulutustele kulutatavate summade üle oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades; arvestades, et see võib kahjustada nende suutlikkust kasutada ühtekuuluvuspoliitika vahendeid ja uuenduslikke taskukohaseid eluasemeprojekte; arvestades, et komisjon ja liikmesriigid peaksid võtma vastu mitmeaastase poliitika, mille eesmärk on luua taskukohaste ja kestlike eluasemete riiklik varu ning edendada renoveerimist, mis vähendab majapidamiskulusid; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika vahendeid tuleks kasutada strateegiliselt ning tõhusate ja läbipaistvate menetlustega, austades töötajate õigusi ja kollektiivlepinguid, et tagada aus konkurents; arvestades, et ühtekuuluvuspoliitika üksi ei suuda praegust eluasemekriisi lahendada, sest EIP aruande 2024/2025 jaoks tehtud majandusanalüüsi kohaselt ulatub taskukohaste eluasemete investeerimispuudujääk aastas hinnanguliselt 270 miljardit euroni; arvestades, et avaliku sektori vahendeid saab täiendada erasektori investeeringute ligimeelitamisega; arvestades, et õiglase ülemineku fondi kasutamata raha ümberjaotamine võiks toetada eluasemete ehitamist, kuna komisjon on julgustanud liikmesriike suunama kasutamata vahendeid taskukohastesse, kestlikesse ja inimväärsetesse eluasemetesse;

Y. arvestades, et eluasemekriis, millega seisavad silmitsi miljonid ELi kodanikud, tabab eriti rängalt noori; arvestades, et 2023. aastal lahkusid noored kogu ELis vanematekodust keskmiselt 26,3 aasta

vanuselt[39] ja teatavates liikmesriikides ei olnud peaaegu 70 %-l 18–34-aastastest noortest täiskasvanutest muud võimalust kui jätkata elamist oma vanemate juures[40]; arvestades, et 2024. aastal elasid peaaegu pooled (49,1 %) kõigist noortest täiskasvanutest vanuses 18–34 ELis koos vähemalt ühe vanemaga või panustasid leibkonna sissetulekusse või said sellest kasu; arvestades, et 2024. aastal olid peaaegu pooled (47,2 %) ELi noortest täiskasvanutest, kes elasid koos vähemalt ühe vanemaga või panustasid leibkonna sissetulekusse või said sellest kasu, üliõpilased või ei kuulunud muudel põhjustel tööjõu hulka[41]; arvestades, et selline viivitus perekonna kodust lahkumisel takistab noorematel põlvkondadel iseseisva elu alustamist ja sunnib paljusid kodanikke lükkama edasi olulisi eluotsuseid, nagu perekonna loomine, iseseisev elu või mujale kolimine, et alustada oma karjääri; arvestades, et noorte juurdepääs eluasemele on esimene samm, mis võimaldab nende iseseisvumist ning eesmärkide saavutamist ja soovide täitmist; arvestades, et eluase mõjutab otseselt demograafilisi suundumusi; arvestades, et 40,7 % kõikidest ELi üliõpilastest ei ela vanematekodus, kuid ainult 38 % elab üliõpilaste majutuskohtades, mida haldavad ülikoolid, avaliku sektori asutused või akrediteeritud ettevõtjad[42]; arvestades, et selline olukord osutab ligikaudu 4,8 miljoni voodikoha struktuursele puudujäägile kogu ELis[43], mis rõhutab tungivat vajadust kooskõlastatud Euroopa, riiklike ja kohalike meetmete järele, et laiendada ja parandada taskukohase ja kvaliteetse üliõpilasmajutuse pakkumist; arvestades, et kõrged eluasemekulud ning inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete üüri- ja esimeseks oma koduks sobivate eluasemete nappus on süvendanud põlvkondadevahelist ebavõrdsust;

Z. arvestades, et paljudes liikmesriikides tõusevad üürid sissetulekutest kiiremini, avaliku sektori eluasemete ootejärjekorrad kasvavad ning juurdepääs inimväärsele, kestlikule ja taskukohasele eluasemele on väikese ja keskmise sissetulekuga leibkondadele kättesaamatuks muutumas; arvestades, et madala ja keskmise sissetulekuga leibkondade ostujõu vähenemine ja kasvavad eluasemekulud õõnestavad nende võimalust omandada või üürida taskukohast eluaset, millel on laiemad demograafilised ja sotsiaal-majanduslikud

---

39 Eurostat, „Age of leaving the parent home steady in 2023“ (Vanematekodust lahkumise vanus püsib 2023. aastal stabiilne), Eurostati veebisait, 30. september 2024.

40 Eurostat, „Share of young adults aged 18-34 living with their parents by self-defined current economic status“ (Vanemate juures elavate 18–34-aastaste noorte osakaal, praeguse isehinnatud majandusliku seisundi järgi), Eurostati veebisait, juuli 2025.

41 Eurostat, „Key Figures on European Living Conditions“ (Euroopa elutingimuste põhinäitajad), september 2025.

42 Eurostat, „Share of young adults aged 18-34 living with their parents by self-defined current economic status“ (Vanemate juures elavate 18–34-aastaste noorte osakaal, praeguse isehinnatud majandusliku seisundi järgi), Eurostati veebisait, juuli 2025.

43 Eurostudent VIII, „Eluasemeolukord: elu kodust eemal“, 2021–2024.

tagajärjed, näiteks suurem sotsiaalne tõrjutus; arvestades, et 2023. aastal vähenes eluasemetehingute arv 2022. aastaga võrreldes andmeid esitanud 16 liikmesriigist 13-s, mis tähendab, et müük vähenes teist aastat järjest[44]; arvestades, et oluline on tegeleda mitte ainult taskukohaste eluasemete pakkumise, vaid ka nende strateegilise asukohaga, eelkõige tööhõivekeskuste, avalike teenuste ja kestlike transpordivõrkude lähedal, et vähendada pendelrände koormust ja parandada elukvaliteeti; arvestades, et kaasav eluasemepoliitika peaks selle ebavõrdsusega tegelema ja tagama, et igaühel, olenemata tema taustast või staatusest, on juurdepääs inimväärsele, kestlikule ja taskukohasele eluasemele;

AA. arvestades, et sotsiaaleluruume ja taskukohaseid eluasemeid rahastavad riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused, kusjuures ELil on oluline roll nende toetamisel, sealhulgas oma riigiabi reeglite kaudu; arvestades, et taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide kohta puudub nii akadeemilises kirjanduses kui ka ELi õigustikus ühtne määratlus ning nende määratlemise kriteeriumid kuuluvad iga liikmesriigi pädevusse, kooskõlas riiklike ja piirkondlike oludega; arvestades, et ÜRO Elukeskkonnaprogramm peab eluaset taskukohaseks, kui igakuised netokulud eluasemele ei ületa 30 % leibkonna igakuisest kogutulust[45]; arvestades, et OECD määratleb mõistet „sotsiaaleluruum“ kui turuhinnast madalama üüriga pakutavat elamispinda, mis on mõeldud konkreetsete rühmade jaoks ja mida eraldatakse vastavalt erireeglitele; arvestades, et need lähenemisviisid on kooskõlas määratluste ja kriteeriumidega, mida kasutatakse liikmesriikides, kus on olemas taskukohase eluaseme poliitika ja õigusraamistik ning kus on sätestatud taskukohase eluaseme üksikasjalikud kategooriad, sissetulekukünnised ja sotsiaalsed kriteeriumid, mis seavad esikohale elamispinna eraldamise; arvestades, et Euroopa Parlament osaleb selles arutelus aktiivselt ja kavatseb pärast edasist suhtlust ELi institutsioonide, liikmesriikide ja sidusrühmadega aidata kaasa määratluste koostamisele; arvestades, et nende määratlustega nõutakse, et taskukohaste eluasemete turud oleksid avatud kõigile teenuseosutajatele; arvestades, et sotsiaaleluruumide pakkumine üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osana on mõeldud eelkõige ebasoodsas olukorras olevatele kodanikele või sotsiaalselt

---

44 Declós, C., „From market good to social right? Shifting approaches to housing in Europe“ (Turukaubast sotsiaalse õiguseni? Eluasemega seotud lähenemisviiside muutmine Euroopas), Barcelona rahvusvaheliste suhete keskus, 30. september 2021, https://www.cidob.org/en/events/market-good-social-right-shifting-approaches-housing-europe.

45 ÜRO Elukeskkonnaprogramm, „Capacity Development on SDGs Indicators“ Monitoring and Reporting – Indicator 11.1.1: Adequate housing and slum upgrading“ (Suutlikkuse arendamine kestliku arengu eesmärkide näitajate seire ja aruandluse alal – näitaja 11.1.1.: piisav eluase ja slummide elukeskkonna parandamine), ÜRO Elukeskkonnaprogrammi veebisait, aprill 2022.

vähemsoodsas olukorras olevatele rühmadele, kes ei suuda hankida eluaset turutingimustel; arvestades, et selle hindamiseks, kuidas need määratlused mõjutavad sotsiaaleluruumide ja taskukohaste eluasemete kättesaadavust ja pakkumist ELi liikmesriikides, oleks tulnud läbi viia mõjuhindamine; arvestades, et paljudes ELi linnades on välja töötatud toimivad lahendused eluasemete taskukohasuse parandamiseks avaliku ja erasektori partnerluste kaudu, milles avaliku sektori asutused teevad koostööd ühistuliste või mittetulunduslike osalejatega, et pakkuda tõeliselt taskukohaseid ja sotsiaaleluruume;

AB. arvestades, et puuetega inimesed on üks nendest rühmadest, keda juurdepääs inimväärsele ja taskukohasele eluasemele kõige rohkem mõjutab; arvestades, et liiga paljud puuetega inimesed elavad ligipääsetava eluaseme puudumise tõttu endiselt ebasobivates eluruumides; arvestades, et ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist tulenevate ELi kohustuste täitmine nõuab, et liikmesriigid laiendaksid ligipääsetavate kogukonnapõhiste eluasemete pakkumist; arvestades, et 2023. aastal olid 11,1 % puuetega inimestel eluasemekulud liiga suured[46]; arvestades, et 4,4 % puuetega inimestest elab väga halbades tingimustes; arvestades, et 70–80 % olemasolevatest elamutest ei sobi puuetega inimestele iseseisvaks eluks; arvestades, et hinnangute kohaselt elab ELi hoolekandeasutustes rohkem kui miljon alla 65-aastast ja rohkem kui kaks miljonit üle 65-aastast puuetega inimest; arvestades, et mittepiisav ligipääsetavus eluasemele süvendab sotsiaalset tõrjutust ning piirab puuetega inimeste võimet elada iseseisvalt ja osaleda täielikult ja võrdselt ühiskonnas;

AC. arvestades, et tulemuslik eluasemepoliitika nõuab läbipaistva, usaldusväärse, üksikasjaliku ja võrreldava statistika kättesaadavust kogu ELis; arvestades, et andmete kogumine ja võrreldavus on endiselt probleem, kuna eluasemepoliitika juured on sügaval kohalikus ja territoriaalses kontekstis; arvestades, et praegused andmekogumid on sageli killustatud ega kajasta eluasemete dünaamika territoriaalset mõõdet; arvestades, et eluasemeandmete kogumine võimaldaks paremini mõista asukohapõhiseid suundumusi ja territoriaalseid erinevusi; arvestades, et sellised andmed on olulised taskukohasuse seiramiseks, süsteemsete riskide hindamiseks ja tõenduspõhise poliitikakujundamise suunamiseks; arvestades, et mõjusaks poliitikakujundamiseks on vaja usaldusväärseid andmeid ka kodutuse, taskukohasuse, maahõive, vabade hoonete ja hoonekasutuse ning renoveerimise ja moderniseerimise kohta; arvestades, et Euroopa Parlament on algatanud Euroopa maaomandi vaatluskeskuse katseprojekti, mida praegu rakendatakse; arvestades, et elukalliduse arvutamisel võetakse arvesse eluasemeid, mis paljastavad eluasemehindade ja kommunaalteenuste hindade

---

46 Eurostat. Puuetega inimeste statistika – elamistingimused, juuni 2025. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_-_housing_conditions.

erinevusi ELi riikide vahel, tuginedes ostujõu pariteetidele ja leibkondade kulutuste üldisele hinnaindeksile; arvestades, et tarbekaupade ja teenuste peamised eluasemega seotud komponendid on elekter, gaas ja muud kütused[47]; arvestades, et 2021. aastal oli ELis 19,5 % eluruumidest asustamata, st need olid kas vabad või sekundaarsed elukohad; arvestades, et see tähendab 2011. aastaga võrreldes 23 % suurust kasvu;

ELi roll eluasemepoliitikas

Eluasemekriisi sotsiaal-majanduslikud tagajärjed

1. väljendab sügavat muret ELi ja selle liikmesriike mõjutava eluasemekriisi pärast, mis õõnestab väärikust, võrdsust ja sotsiaalset ühtekuuluvust; rõhutab, et miljonid eurooplased seisavad eluasemekriisi tõttu silmitsi ebakindlate elamistingimustega; rõhutab, et selle eluasemekriisi tuumaks on taskukohasus, eelkõige noorte, väikese ja keskmise sissetulekuga perede ning vähekaitstud rühmade, sealhulgas eakate ja kodutute jaoks, kes kogevad suuremaid takistusi juurdepääsul piisavale eluasemele; väljendab muret probleemide pärast, millega noored puutuvad kokku vanematekodust lahkumisel ning isiklike valikute tegemisel, mis mõjutavad nende töö- ja eraelu, näiteks pere loomine või õppimine ja esimese töökoha leidmine vastavalt nende kvalifikatsioonile;

2. väljendab muret eluasemekriisi kahjulike sotsiaal-majanduslike tagajärgede pärast, mis takistavad inimeste juurdepääsu tööhõivele ja töötajate liikuvust suurlinnapiirkondades asuvatele töökohtadele, põhjustades muu hulgas töötajate nappust; rõhutab, et eluasemekriis on muutunud takistuseks Euroopa konkurentsivõimele, kuna see vähendab tootlikkust ja muudab piirkonnad investeeringute jaoks vähem atraktiivseks; väljendab muret eluasemekriisi mõju pärast inimeste ostujõule, mis tekitab ettevõtetele raskusi sobiva tööjõu leidmisel; kohustub ergutama liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste suuremat poliitilist tahet kohandatud ja uuenduslike lahenduste väljatöötamisel ning eluasemepoliitika integreerimisel laiematesse sotsiaal- ja majandusstrateegiatesse;

EL ja liikmesriikide ametiasutused

3. väljendab suurt heameelt komisjoni võetud kohustuse üle koostada ja viia ellu Euroopa taskukohaste eluasemete kava; tuletab meelde, et taskukohaste eluasemete kavas tuleb järgida subsidiaarsuse põhimõtet, võttes arvesse iga liikmesriigi konkreetseid vajadusi; on seisukohal, et taskukohaste eluasemete kava tuleb kavandada nii, et

---

47 Eurostat, „Statistics Explained - Comparative price levels of consumer goods and services“ (Statistika selgitus – tarbekaupade ja teenuste hinnatasemete võrdlus), detsember 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Comparative_price_levels_of_consumer_goods_and_services.

see käsitleks eluasemekriisi kui sotsiaalset hädaolukorda;

4. kutsub komisjoni üles võtma nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi seisukohti eluasemekriisi kohta; kutsub komisjoni üles kutsuma kokku esimese ELi elamumajanduse tippkohtumise, mis keskenduks konkreetsetele lahendustele; rõhutab, et Euroopa taskukohaste eluasemete kavas tuleks seada esikohale meetmed, millega suurendatakse tõelist taskukohasust ning toetatakse liikmesriike inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumisel miljonitele eurooplastele; juhib tähelepanu sellele, et eluasemeküsimused kuuluvad liikmesriikide pädevusse, kuid tunnistab, et valdkondlikud ELi õigusaktid võivad mõjutada hoonete ehitamise üldist tasuvust ja kulukust ning majade renoveerimist ja kasutusotstarbe muutmist; rõhutab, et on olemas ELi algatused, mis võivad anda eluasemekriisiga tegelemisel tõelist lisaväärtust, kasutades muu hulgas ära ühtse turu kogu potentsiaali ehitussektoris, võimaldades suuremaid investeeringuid ELi vahendite kasutamise kaudu, tõstes eluasemete kvaliteedistandardeid, täiustades tõendeid andmete kogumise ja jagamise kaudu, toetades jõupingutusi ja investeeringuid täiendus- ja ümberõppesse, hõlbustades ehitustöötajate liikuvust ning edendades lubade andmise lihtsustamist; nõuab, et Euroopa taskukohaste eluasemete kava viidaks kooskõlla Euroopa sotsiaalõiguste sambaga ning et see aitaks võidelda sotsiaalse ebavõrdsuse vastu, kaotada vaesuse ELis ning edendada sotsiaalset, majanduslikku ja territoriaalset ühtekuuluvust ja ülespoole suunatud lähenemist;

Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused

5. nõuab, et EL ja selle liikmesriigid austaksid kohalike ja piirkondlike omavalitsuste asjakohaseid pädevusi ning rõhutaksid nende keskset rolli eluasemevajaduste väljaselgitamisel ja riiklikesse strateegiatesse panustamisel kohalikule elanikkonnale suunatud meetmete väljatöötamisel; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid motiveeriksid omavalitsusi ja piirkondi edendama elamute ehitamist, renoveerimist ja kasutusotstarbe muutmist oma piirkonnas; märgib lisaks, et kuigi see mõjutab eriti linna- ja tööstuspiirkondi, laieneb eluasemekriis kõigile piirkondadele, eelkõige püsivate ebasoodsate geograafiliste tingimustega piirkondadele, nagu maa- ja sisemaapiirkonnad, saared, äärepoolseimad piirkonnad, suure pendelrändekoormusega piirialad ning ranniku- ja äärealad, eelkõige need, mida ohustab rahvastiku vähenemine; rõhutab, kui oluline on luua ja edendada integreeritud linnastrateegiaid, mis hõlmavad haridust, tervishoidu, taristut (nt vesi ja elekter), ühistransporti ja vaba aega, tagades demograafiliste probleemide tulemusliku integreerimise poliitika kujundamisse kõigil tasanditel; nõuab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oleks otsene ja sihtotstarbeline juurdepääs ELi eluasemefondidele ning neile antaks volitused neid hallata, kuna nad tunnevad paremini kohalikke vajadusi, mis võimaldab neil seega eluasemeprobleemide lahendamiseks kiiresti tegutseda;

6. rõhutab, et Euroopa taskukohaste eluasemete kavasse tuleb kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused; nõuab konsultatsioonimehhanismide, koordineerimise ja omavalitsustevahelise koostöö tõhustamist, samuti partnerluste tugevdamist ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kohalike eksperditeadmiste võimendamist, kuna neil on parimad võimalused tagada kava edukas koostamine ja rakendamine; nõuab peamiste sidusrühmade aktiivset osalemist eluasemepoliitika kujundamisel ja rakendamisel kohalikul tasandil; nõuab, et ELi tasandi algatustes võetaks arvesse piirkondlike olude mitmekesisust, tunnistades, et erinevad territoriaalsed kontekstid (nt kriitilised punktid suurlinnades, kahanevad piirkonnad, saared ja äärepoolseimad piirkonnad) nõuavad kohandatud lähenemisviise;

7. nõuab lihtsustamise edendamist mitmetasandilise valitsemise lähenemisviisi kaudu ja kooskõlas partnerluspõhimõttega, sealhulgas integreeritud haldusstruktuuride ja digimeetmetega, nagu täielikult digiteeritud loamenetlused ja lubade andmisega seotud e-kommunikatsioon, et toetada inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemeprojektide arendamist, võttes arvesse vajadust renoveerida olemasolev elamufond;

8. kutsub komisjoni üles edendama koostööd ja avaldama parimaid tavasid, mis kajastavad vähenenud või väheneva rahvastikuga piirkondade ning piiri-, saare- ja äärepoolseimate piirkondade ees seisvate probleemide mitmekesisust, ning vältima seda, et eluasemepoliitika põhjustaks rahvastikukadu teatavates piirkondades; nõuab, et EL ja selle liikmesriigid toetaksid kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, et suurendada avalike, ühistuliste ja mittetulunduslike eluasemete pakkumist; nõuab digitaalse ühenduvuse projektide ja transpordiühenduse edendamist pealinnade, suurlinnade ja linnakeskustega, kuna need võivad aidata võidelda rahvastikukao vastu, tagada õigust paigale jääda ja võimaldada kohalikul elanikkonnal elada oma päritolukohas, suurendades samal ajal turul kättesaadavate eluruumide arvu ja renoveerides olemasolevat elamufondi; nõuab, et komisjon koostaks sellega seoses konkreetse eluasemekava, milles käsitletakse nii ehitus- kui ka renoveerimisvajadusi maa-, saare- ja äärepoolseimates piirkondades ning piiriülest koostööd, mida toetab uuring elamistingimuste kohta nendes Euroopa piirkondades; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles rakendama algatusi, näiteks ühtekuuluvuspoliitika kaudu, et elavdada maapiirkondi, parandades taristut, toetades eluasemete arendamise programme ja edendades poliitikat, mis soodustab maapiirkondade taaselustamist ja toetab väikelinnade arengut, et tegeleda ainulaadsete probleemidega, nagu piiratud taristu ja majanduslikud võimalused;

9. toetab integreeritud territoriaalse ja kohaliku arengu strateegiaid, mille eesmärk on muuta maapiirkonnad koostööl ja osalusel põhinevate lähenemisviiside kaudu vastupidavamaks, nagu on kirjeldatud ELi maapiirkondade pikaajalises visioonis ja maaelupakti

koostööraamistikus, et tegeleda maa-, äärepoolsete ja mägipiirkondade ainulaadsete probleemidega eluasemepoliitikas; kutsub komisjoni üles esitama ettepaneku nn ELi saarte põhikirja kohta, millega kaasneks maaelupaktiga sarnane saartepakt, mille eesmärk on tunnustada saarelist asendit eristava tunnusena ja kehtestada konkreetsed poliitikameetmed saarte toetamiseks saarelisest asendist tulenevate lisakulude katmisel, et tagada saartel inimväärne, kestlik ja taskukohane eluase;

10. rõhutab vajadust meetmete järele, et kaitsta elanike eluaset ning säilitada linnakogukondade mitmekesisus ja elujõulisus ning linnade pikaajaline elamiskõlblikkus; rõhutab lisaks, kui oluline on tegeleda linnaplaneerimises ja taaselustamispoliitikas keskklassistumise probleemiga, tagades, et taaselustamispüüdlused ei põhjustaks elanike, sealhulgas pikaajaliste elanike ja eakate koduomanike ümberasustamist ega taskukohaste eluasemete kadumist; rõhutab vajadust eraldada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele piisavad vahendid suutlikkuse suurendamise toetamiseks ning abistada liikmesriike nende territoriaalse arengu poliitikas, edendades ehitust, kasutusotstarbe muutmist, renoveerimist, investeeringuid ning lihtsustades loa- ja haldusmenetlusi maapiirkondades, väikestes ja keskmise suurusega omavalitsustes ning vähematraktiivseteks peetavates piirkondades; toonitab, et paljud omavalitsused kannatavad tõsise personalipuuduse käes, mis piirab nende suutlikkust kavandada, pakkuda ja hallata munitsipaal- ja sotsiaaleluruume ning tagada nõuetekohane järelevalve erasektori tegevuse üle; rõhutab, et ebapiisav haldussuutlikkus on üks tegureid, mis tingib juhtimisvigu, pikalevenivaid loamenetlusi ja puudulikku jõustamist ebaseaduslike tavade ohjamisel;

Taskukohaste era- ja avaliku sektori eluasemete pakkumise suurendamine

Regulatiivse koormuse vähendamine ja lihtsustamise edendamine

11. rõhutab, et eluasemekriisi peamiste põhjuste hulgas on ebapiisav eluasemete pakkumine, piiratud investeeringud taskukohastesse ja munitsipaaleluruumidesse, ebapiisavad õigusraamistikud, valitsuse ebapiisav planeerimine ja juhtimine, kõrged maahinnad, konkureeriv ruumiline nõudlus, suurenevad ehituskulud, kasvavad energia- ja kommunaalkulud, taristuga seotud kitsaskohad, pikad loamenetlused, rahvastiku kasv ja demograafilised muutused, tööjõupuudus, liigne keskendumine finantsspekuleerimisele ning püsiv ebakõla eluasemenõudluse ja -pakkumise vahel; rõhutab vajadust suurendada investeeringuid ja eluasemete pakkumist, sealhulgas ühistuliste, sotsiaalsete ja mittetulunduslike mudelite raames, et aidata hindu alandada; kutsub avaliku sektori asutusi üles võtma kiireloomulisi meetmeid taskukohaste eluasemete pakkumise suurendamiseks, vähendades regulatiivset koormust, hoidudes täiendavate halduskohustuste lisamisest, kõrvaldades tarbetud takistused ja bürokraatia ning leevendades kohalikes, riiklikes ja ELi

õigusaktides esinevaid kitsaskohti, mis kahjustavad ehitus- ja renoveerimissektori konkurentsivõimet; nõuab, et EL hindaks horisontaalselt ja põhjalikult asjakohaseid õigusakte, mis mõjutavad taskukohaste, kvaliteetsete ja energiatõhusate eluasemete pakkumist, vältides tarbetut dubleerimist ja lisakoormust Euroopa kodanikele; nõuab sellega seoses, et komisjon ja Euroopa Kontrollikoda korraldaksid ühise regulatiivse auditi ELi õigusaktide kohta, mis võivad takistada taskukohaste eluasemete pakkumist; on seisukohal, et selline audit peaks kõrvaldama tuvastatud puudused; tuletab meelde, et tõendid näitavad, et hinnakontrolli ja riikliku sekkumisega võivad kaasneda ootamatud tulemused ning et kõik sellised meetmed peaksid olema turumoonutuste piiramiseks sihtotstarbelised; märgib, et sellised meetmed tekitavad ebakindlust, pärsivad investeeringuid ja heidutavad neid, kes võiksid aidata pakkumist suurendada; nõuab, et liikmesriikidel ja piirkondadel oleks liidu õigusaktide eluasemega seotud eesmärkide saavutamisel paindlikkus, lähtuvalt nende konkreetsetest asjaoludest ja vajadustest;

12. nõuab tungivalt, et komisjon teeks ettepaneku eluasemete tagamise lihtsustamise paketi kohta, mille eesmärk on lihtsustada ja ühtlustada keerukaid reegleid, mis praegu aeglustavad eluasemete ehitamist ja renoveerimist kogu Euroopas, vähendades halduskoormust, ühtlustades kattuvustega määrusi ja lühendades loamenetlusi; rõhutab, et selline algatus muudaks lihtsamaks ja kiiremaks inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumise, sealhulgas avaliku sektori ja sotsiaaleluruumide pakkumise, või eluasemete renoveerimise ja ehituskulude vähendamise; tunnistab, et lihtsustamise ja vajaduse korral sihipärase paindlikkuse võimaldamisega kaotataks tarbetud tõkked, säilitades samal ajal peamised ohutus-, keskkonna- ja sotsiaalsed standardid, et kiirendada loamenetlusi ning uute elamute ehitamist ja olemasolevate renoveerimist, võimaldades eluasemete pakkumisel nõudlusele järele jõuda ja muutes eluasemed kogu Euroopas taskukohasemaks;

13. nõuab tungivalt kestlikke jõupingutusi ehitusmaa kättesaadavuse parandamiseks, eelkõige tihedalt asustatud piirkondades; rõhutab, et vastutus riigi omandis olevat maad ja planeerimisprotsesse käsitlevate otsuste eest peab jääma riiklikele ja munitsipaalasutustele; nõuab tungivalt, et pädevad avaliku sektori asutused võtaksid kasutusele riigi omandis oleva maa, vaataksid läbi üldplaneeringute regulatsioonid ja liigitaksid taristuvalmis maa viivitamatu arendamise eesmärgil ümber, et kiirendada taskukohaste eluasemete ning ühistuliste, sotsiaalsete ja mittetulunduslike mudelite pakkumist; rõhutab, et mis tahes maakasutusstrateegia puhul peavad eluasemevajadused olema tasakaalus kvaliteetsete ehitusstandarditega; rõhutab, et eluasemete, sealhulgas avaliku taristu arendamine tuleb alati integreerida linnapiirkondade laiematesse arengustrateegiatesse, et tagada sotsiaalne sidusus ning vältida sotsiaal-majanduslikku segregatsiooni ja turgu moonutavaid

tavasid; kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles võtma kasutusele integreeritud lähenemisviise, mis tagavad ehitusprojektide arendamise nii keskkonnaalaseid kui ka sotsiaalseid eesmärke arvesse võttes; kutsub liikmesriike üles integreerima linnaplaneerimisse keskkonnariskide hindamised, tagades, et kaitsemeetmete ja vastupidava taristu puhul seatakse esikohale teatavad kliimaga seotud katastroofide suhtes ohustatud piirkonnad;

14. rõhutab, et juba on välja töötatud lahendused, mis võimaldavad uute eluasemete ehitamist, ilma et seejuures hõivataks uusi looduslikke alasid, aga ka ehituskvaliteedi parandamist, eluasemete pakkumise ja mitmekesisuse suurendamist; rõhutab, et need lahendused ulatuvad horisontaalse ja vertikaalse asustustiheduse mõnetisest suurendamisest, mida kavandatakse koos kohalike elanikega, kuni linnapiirkondade uuendamiseni, sealhulgas kergete eluasemete arendamiseni;

15. rõhutab, et elamiskõlblike mahajäetud tööstusalade näol on tegu võimaliku täiendava arendusteks kasutatava linnamaa reserviga; kutsub liikmesriike ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles kaardistama oma territooriumil mahajäetud tööstusalasid, mida saaks kasutada elamuehituseks, ning võtma kasutusele nn mahajäetud tööstusalade passid, määrates kindlaks tingimused, mille alusel muudetakse mahajäetud tööstusalad linnaplaneeringutes automaatselt elamuarendusaladeks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles aktiivselt edendama mahajäetud või alakasutatud alade taastamist olemasolevas linnaruumis, tagades samal ajal, et sellised taaselustamisprojektid aitavad kaasa taskukohasuse, keskkonnasäästlikkuse ja sotsiaalse kaasatuse suurendamisele;

16. kutsub pädevaid ametiasutusi üles andma vastutavatele institutsioonidele taotluste tulemuslikuks ja õigeaegseks menetlemiseks piisavad vahendid, et tagada loamenetluste kiirem ja lihtsam läbiviimine, sealhulgas selliste meetmete abil nagu ametiasutuse vaikiva nõusoleku põhimõtte kehtestamine uute ehitus- ja renoveerimistööde ehituslubade väljastamisel, välja arvatud juhtudel, mis hõlmavad inimeste ohutust, keskkonnanorme ja -kaitsemeetmeid või kultuuri-, ajaloo-, arheoloogia- või arhitektuuripärandi säilitamise nõudeid, mida tuleb kaitsta; tuletab meelde, kui olulised on kaasavad planeerimisprotsessid ja eluaseme sotsiaalne funktsioon; kutsub komisjoni üles nõudma tungivalt, et liikmesriigid seaksid eesmärgiks elamute ehituslubade väljastamise 60päevase tähtaja jooksul, et pakkuda inimväärset, kestlikku ja taskukohast eluaset; kutsub liikmesriike üles edendama eluasemete pakkumist prioriteetsete meetmete kaudu, mis võimaldavad riiklikul tasandil aktiveerida lühemaid menetlusi, ning kehtestama kiirmenetlused kiireloomulise nappuse seisukohalt kriitilise tähtsusega eluasemeprojektide heakskiitmiseks;

17. kutsub komisjoni üles uurima, kuidas toetada liikmesriike nende

jõupingutustes hallata tulemuslikult linnaplaneerimis- ja loamenetlusi, andes selleks suuniseid, pakkudes tehnilist abi ja piisavaid vahendeid kohalike omavalitsuste tehnilise ja haldussuutlikkuse tugevdamiseks programmi „Digitaalne Euroopa“ ja Euroopa Regionaalarengu Fondi raames või ajakohastades liikmesriikidele mõeldud veebipõhiseid nõustamisvahendeid; toetab lisaks loamenetluste digitaliseerimise edendamist koostalitlusvõimeliste riiklike platvormide kaudu, mis võimaldavad ehitus-, kasutusotstarbe muutmise ja renoveerimistaotluste elektroonilist esitamist, jälgimist ja heakskiitmist; nõuab lisaks, et riiklikul tasandil loodaks ühtsed kontaktpunktid, mis pakuvad nõustamistuge haldusviivituste vähendamiseks kooskõlas komisjoni algatusega „Arukate hoonete arukas rahastamine“ ja renoveerimislainega; kutsub komisjoni üles koostama uuringu, milles hinnatakse lubade saamiseks ja loamenetluste läbimiseks kuluva liigse aja põhjuseid ning mis sisaldab parimate tavade kogumit, et suurendada tõhusust; rõhutab, et loamenetlused peaksid tagama läbipaistvuse ja hõlbustama andmete jagamist kohalike omavalitsuste, arendajate ja kodanike vahel, järgides samal ajal ELi andmekaitsestandardeid; rõhutab vajadust lubade, ehituse, keskkonnanõuete ning omandiõigusega seotud õigeaegsete, hästi rahastatud ja põhjalike kohtumenetluste ja otsuste järele, et vältida pikki õigusvaidlusi ning tagada, et protsessid oleksid nii kiired kui ka töökindlad;

18. rõhutab vajadust renoveerimis- ja kasutusotstarbe muutmise meetmete järele, et tegeleda killustatud eluasemepoliitika ja pikkade loamenetlustega, mis võivad takistada olemasoleva hoonestuse arendamist; kutsub liikmesriike üles pakkuma täiendavaid stiimuleid lagunenud elamute renoveerimiseks ning rõhutab asjaolu, et taotlemisprotsess peaks seejuures jääma lihtsaks; nõuab, et renoveeritud eluasemed tehtaks kättesaadavaks elamispinna ootel olevatele inimestele või esmakordsetele koduostjatele, tunnistades nende vajadusi; kutsub liikmesriike üles rakendama uut lähenemisviisi ja rahastama asjakohaselt projekte, mille eesmärk on renoveerida traditsioonilistes mitte-elamupiirkondades asuvate hoonete ülemised korrused täies mahus elamispindadeks, et rahuldada kiiresti kohalike kogukondade vajadust elamispinna järele;

19. on veendunud, et EL peaks võrdseid võimalusi säilitades tagama ELi vahendite tõhusa kasutamise, mis peaks olema suunatud inimväärse, kestliku ja taskukohase eluaseme tagamisele kõigile; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles integreerima komisjoni renoveerimislaine strateegia, sealhulgas eramajade uuendamise toetuskavad, täielikult eluasemepoliitikasse, tagades, et hoonete renoveerimisel ei keskenduta mitte ainult energiatõhususele ja süsinikuheite vähendamisele, vaid ka sotsiaalsele õiglusele ja taskukohaste eluasemete pakkumise laiendamisele, parandades elukvaliteeti, vältides renoveerimisest tingitud ebaproportsionaalset üüritõusu ja vähendades pikaajalisi eluasemekulusid; rõhutab, kui oluline on kehtestada kavandatavas Euroopa taskukohaste

eluasemete kavas konkreetsed renoveerimiseraldised ning aidata parandada elamusektori keskmist energiatõhususe taset, prioriseerides seejuures halvimate tõhususnäitajatega hooneid; kutsub liikmesriike, kes seisavad silmitsi madala tõhususega mitmekorruseliste standardhoonete suure kontsentratsiooniga, üles töötama välja mehhanismid, mis muudavad võimalikuks ELi eesmärkide saavutamiseks vajaliku renoveerimismäära; toetab stiimuleid elamute renoveerimiseks tihedalt asustatud piirkondades ja pooldab lahendusi, mis motiveerivad omanikke maju uuesti turule laskma, et teha need kättesaadavaks pikaajaliseks üürimiseks, eelkõige surve all olevates linnapiirkondades; rõhutab, et eluasemepoliitika kavandamisel peaks pädevatel asutustel olema võimalik viia läbi üks ja ühtne põhjalik keskkonnamõju hindamine, vältides tarbetut dubleerimist, ning viia konkreetse geograafilise piirkonna jaoks enne eluasemeprojektide arendamist lõpule vajalikud haldus- ja menetlusetapid;

20. kutsub avaliku sektori asutusi üles suurendama jõupingutusi energiaostuvõimetuse vastu võitlemiseks, sealhulgas kiirendama ja lihtsustama energiatõhusate renoveerimislubade ja -litsentside menetlusi; kutsub liikmesriike üles toetama energiaostuvõimetuid leibkondi, et võidelda energiaostuvõimetuse vastu; rõhutab kliimameetmete sotsiaalkavade tähtsust renoveerimise toetamisel, et aidata võidelda kõrgete energiahindadega; kutsub komisjoni üles seirama tähelepanelikult energiaostuvõimetuse ennetamisel seni tehtud edusamme;

21. tuletab meelde, et hoonete energiatõhususe direktiivi eesmärk on vähendada kodumajapidamiste energiatarbimist; tunnistab, et hoonete energiatõhususe direktiivis on hoonetele kehtestatud nõuded, mis võivad mõjutada ehituskulusid; märgib keskkonnastandardite, näiteks energiamärgise tähtsust ja nõuab meetmeid tagamaks, et need standardid ei avaldaks negatiivset mõju ei üüri- ega kinnisvaraturule; väljendab muret kasutatavate arvutusmeetodite ja vastuolude pärast elamute energiamärgistamisel, mis peaks õigesti kajastama hoonete tegelikku energiatõhusust; hoiatab sellise märgistamise võimalike tagajärgede eest; tunnistab, et energiatõhususe direktiivi rakendamine praktikas avaldab negatiivset mõju paljudele ehitusettevõtjatele ja eraomanikele; rõhutab vajadust tagada, et õigusaktid ei tooks kaasa suuremaid kulusid nii üürnikele kui ka kinnisvara ostjatele; nõuab energiatõhusamaks renoveerimise projektide kättesaadavuse parandamist tehnilise abi ja nõustamisteenuste kaudu; kutsub liikmesriike üles hõlbustama sotsiaaleluruumide elanike osalemist energiakogukondades, toetades kodanike juhitud renoveerimist, austades samal ajal riiklikke prioriteete ja olemasolevaid ressursse;

22. kutsub liikmesriike üles võtma eluasemepoliitika jaoks vastu tõhusa ja stiimulitel põhineva maksusüsteemi; kutsub komisjoni üles põhjalikult hindama, kuidas riikliku tasandi maksusoodustused mõjutavad eluasemeturgu; rõhutab, et eelarvepoliitika peaks teenima

sotsiaalset kaasatust; on seisukohal, et OECD rahvusvahelised standardid seoses eluasemepoliitikaga on osutunud kasulikuks, sest need soodustavad eluasemeinvesteeringuid ja aitavad ohjeldada survet eluasemehindadele, stimuleerides seeläbi pakkumist suure nõudlusega piirkondades; kutsub liikmesriike üles kehtestama maksusoodustused eluasemete renoveerimiseks ja uuteks ehitisteks; nõuab pärast põhjalikku mõjuhinnangut käibemaksudirektiivi[48] reformimist, et võimaldada liikmesriikidel oma kindlaksmääratud sotsiaalpoliitika raames rakendada eriti madalat käibemaksumäära eluasemete pakkumisele ja ehitamisele, nende renoveerimisele, ümberehitamisele ja parandamisele, sealhulgas lammutamisele ja rekonstrueerimisele, eluasemete ja eravalduses olevate eluruumide remondile ning kinnisvara üürileandmisele eluasemena kasutamiseks; rõhutab, et sellised meetmed peaksid austama eelarveneutraalsust, olema kooskõlas ELi eesmärkidega ning seadma esikohale väikese ja keskmise sissetulekuga leibkondade toetamise;

23. rõhutab, et maksupoliitika kuulub liikmesriikide ainupädevusse; nõuab liikmesriikides tasakaalustatud maksustruktuuri tagamist, tugevdamaks jõupingutusi, et kõrvaldada uute eluasemeturule sisenejate maksutõkkeid, nagu kõrged registreerimismaksud teatavates riikides, edendades samal ajal maksutingimusi, mis muudaksid pikaajalise üürimise taskukohasemaks, stabiilsemaks ja turvalisemaks; kutsub liikmesriike üles vaatama läbi oma maksusüsteemid, et suurendada liikuvust ja tagada eluasemete tõhusam kasutamine; kutsub liikmesriike üles tagama, et eluasemepoliitika raames pakutavad maksu- ja finantssoodustused soodustaksid inimväärset, kestlikku ja taskukohast eluasemeturgu, vältides hinnainflatsiooni ja turgu moonutavaid tavasid, mis halvendaksid juurdepääsu eluasemele;

Ehitus- ja renoveerimismaterjalid ja -tooted

24. nõuab, et komisjon analüüsiks erinevaid põhjuseid, sealhulgas õigusakte, mis mõjutavad ehitus- ja renoveerimistöödeks vajalike materjalide ja toodete hinda ja tarnimist, et parandada nende kättesaadavust ja tagada, et varasemate ehituslahenduste renoveerimise kulud ei suureneks hüppeliselt, kooskõlas ELi pädevuse ja subsidiaarsuse põhimõttega; peab kahetsusväärseks ühtse ühtse turu puudumist ehitus- ja renoveerimismaterjalide ja -toodete jaoks; kutsub komisjoni üles parandama uuenduslike ja kestlike toodete kasutuse laiendamist ja nende kättesaadavust kõigis liikmesriikides; nõuab erilist kontrolli konkurentsi üle ehitusmaterjalide sektoris, et tagada sektori konkurentsivõime; on veendunud, et taskukohaste eluasemete saavutamiseks ja tulevikukindla hoonefondi tagamiseks on vaja uuenduslikke lahendusi, kusjuures üheks lahenduseks võiks olla pigem eeltootmine

---

48 Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/112/oj).

või ehitusplatsiväline renoveerimine kui kohapeal ehitamine, mis võib ehitusaega oluliselt lühendada ja aidata kõrvaldada tarnelünki; rõhutab, et tööstuslik eeltootmine võib lühendada ehitusaega 20–50 %, vähendades seega ka töödest tulenevaid häiringuid, võimaldades märkimisväärset energiasäästu ja kulude kokkuhoidu; on veendunud materjalide ringluse ja ehitussektori vastupanuvõime olulisuses, muu hulgas projekteerimise kaudu, mis hõlbustab korduskasutamist ja kohalike ehitusmaterjalide hankimist; nõuab, et komisjon uuriks imporditariifide mõju renoveerimis- ja ehitussektori jaoks vajalike oluliste ehitusmaterjalide varustuskindlusele ja hindadele ning uuriks võimalusi selliste materjalide puhul uute turgude leidmiseks, sealhulgas strateegiliste kokkulepete edendamise kaudu; nõuab eluasemesektori jaoks oluliste materjalide ja toodete ühtse turu tugevdamist; nõuab sellega seoses ehitustoodete määruse[49] kiiret rakendamist ja kogu ELi hõlmavaid sertifitseerimisviise, et toetada kestlikku ehitust ja konkurentsivõimet;

25. rõhutab, kui oluline on, et EL suurendaks oma tööstuslikku suveräänsust ehitus- ja renoveerimissektoris ning töötaks välja meetmed lünkade tuvastamiseks ja kõrvaldamiseks sektori tootmisahelas; kutsub liikmesriike üles suurendama Euroopa Liidus toodetud ehitusmaterjalide kasutamist, toetades seeläbi kohalike töökohtade loomist ja tõstes ELi konkurentsivõimet; kutsub avaliku sektori asutusi üles stimuleerima Euroopas toodetud tehnoloogiaid, kohaldades riigihangetes Euroopa eelistamise põhimõtet; kutsub komisjoni üles kehtestama kestliku ehituse sektoris ELi kaasrahastatavate projektide jaoks minimaalsed päritoluklauslid Euroopas valmistatud komponentidele ning käivitama toetusprogrammid, mis soodustavad tööstuse ümberkorraldust, teadusuuringuid ja investeeringuid Euroopa väärtusahelas; rõhutab ametiasutuste ja tööstuse kohustust tagada kõrged ehitusstandardid, kaitse defektsete ehitusmaterjalide eest ja vastutus; rõhutab vajadust asjakohaste ELi tasandi kaitsemeetmete järele, et kaitsta tarbijaid ja töötajaid; rõhutab, kui oluline on parandada Euroopa hoonete kestlikkust ja vastupidavust ning stimuleerida kestlikku ja püsivat renoveerimist, võttes samal ajal nõuetekohaselt arvesse renoveerimist vajavates eluruumides elavate leibkondade olukorda ja piiranguid;

Tootlikkus ja innovatsioon

26. rõhutab, et õigusraamistikud peaksid toetama innovatsiooni; julgustab pädevaid ametiasutusi investeerima eluasemesektori tootlikkusse ja innovatsiooni, et suurendada mahte ja vähendada

---

49 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3110, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustusreeglid ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 305/2011 (ELT L, 2024/3110, 18.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3110/oj).

ehituskulusid, parandades samal ajal elamufondi kvaliteeti energiatõhususe, siseõhu kvaliteedi ja ventilatsiooni, heli- ja soojusisolatsiooni, konstruktsiooni tugevuse ning juurdepääsetavuse seisukohast, ning edendama ehitusprotsessi tootlikkust ja tõhusust kiiremate, kulutõhusamate ja vähem töömahukate meetodite, sealhulgas vajaduse korral ehitustehnika industrialiseerimise, eelkoostamise ja digitaliseerimise abil, tagades samal ajal traditsiooniliste ja hübriidehitusmeetodite jätkuva toetamise, eelkõige renoveerimise kontekstis;

27. nõuab, et uued eluruumid vastaksid mõistlikele kvaliteedi- ja elamiskõlblikkuse standarditele isolatsiooni, energiatõhususe, siseõhu kvaliteedi ja tuleohutuse valdkonnas; nõuab paremat koordineerimist ELi tasandil tuleohutuse suurendamiseks liikmesriikides; kutsub pädevaid ametiasutusi üles tagama, et innovatsioon eluasemesektoris toetaks kohalikke ettevõtteid ja traditsioonilist käsitööndust ega tooks kaasa eluasemekulude suurenemist ega elanike ümberasustamist; nõuab, et ELi ja liikmesriikide rahaliste vahenditega suurendataks toetust innovatsioonile ja teadusuuringutele ehitussektoris, näiteks Euroopa mikroettevõtjate ja VKEde juhitavatele projektidele, mis keskenduvad uute materjalide ja ehitusmeetodite uurimisele, ning seotaks innovatsioonitoetus taskukohasusega; kutsub üles kasutama Euroopa rahastamisvahendeid, et toetada VKEde võimekuse kasvu moodulelamute ja ehitusplatsivälise ehituse valdkonnas; nõuab arukate kodulahenduste ja -tehnoloogiate väljatöötamist ja kasutuselevõttu; kutsub üles standardima ehitusteabe modelleerimist (BIM); kutsub üles tugevdama Euroopa ehitussektori vaatluskeskust; nõuab, et innovatsioon käiks käsikäes tööstandardite, ohutute töötingimuste ning õiglaste ja stabiilsete töölepingutega, et muuta ehitussektor atraktiivsemaks; kutsub komisjoni üles käivitama nn eluasemeorgude (Housing Valley) algatuse, millega luuakse innovatsiooniorgude (Innovation Valley) mudelil põhinevate eluasemelahenduste koostöökeskused;

Õiguskindluse ja kaitse tagamine kinnisvaraomanikele ja üürnikele

28. rõhutab, et eluasemepoliitika peab leidma õiglase tasakaalu omanikuõiguste kaitsmise ning üürnike kaitsmise vahel; tuletab meelde, et ELi kodanikel on õigus omada, kasutada, käsutada ja pärida seaduslikult omandatud vara; mõistab teravalt hukka era- ja avaliku vara ebaseadusliku hõivamise kogu Euroopas ehk skvottimise, mis rikub põhiõigust eraomandile; kutsub liikmesriike üles seda põhiõigust kaitsma ja võtma omanike kaitseks rangemaid meetmeid, tagades kinnisvara tagasisaamiseks kiired ja toimivad õiguslikud mehhanismid, sealhulgas õigeaegsed kohtumäärused väljatõstmiste kohta, tugevdades selliste tegude ohvrite kaitset, taastades seadusliku valduse ja kaitstes õigusriiki; rõhutab, et eluasemete ebaseaduslik hõivamine võib põhjustada ebakindlust, linnade taandarengut ja sotsiaalseid pingeid ning õõnestada sotsiaalset ühtekuuluvust; on seisukohal, et omanike seaduslik

võimalus oma eluruumide üle kontrolli taastada ei ole mitte ainult aususe ja õigluse küsimus, vaid see on üliioluline ka selleks, et säilitada investorite usaldus ja üüripindade pakkumine; nõuab kooskõlastatud poliitikat ELi tasandil, et käsitleda ja piirata eluasemete hõivamist, tagades omandiõiguse ja omanike õiguskindluse, mis on olulised elemendid majandusliku stabiilsuse ja turvalisuse tagamiseks, kaitstes eelkõige väikeomanikke, näiteks pensionäre, kes sõltuvad üüritulust kui elatusvahendist; nõuab sellega seoses paremat koostööd, andmete kogumist ja teabe jagamist liikmesriikide vahel; nõuab Europoli vahendite paremat kasutamist, kui tekib kahtlus organiseeritud kuritegevuse seotusest skvottimisega, uurides muu hulgas veebiplatvormi pakutavat lisaväärtust ja selle võimalikku loomist;

29. julgustab kinnisvaraomanikke pakkuma pikaajalisi ja stabiilseid üürilepinguid, et suurendada üürnike valduskindlust ja tagada suurem prognoositavus; julgustab liikmesriike suurendama eraüürisektori läbipaistvust reklaamitud hindade alusel, et parandada üürnike eluasemetingimusi, ning tugevdama sellega seoses riiklikke õigusakte; kutsub liikmesriike üles tugevdama üürnike õiguste kaitset, sealhulgas ergutades veebipõhiseid üüriplatvorme andma teavet keskmiste üürihindade taseme kohta piirkonnas, et tagada õiglased tingimused ja vältida üüri ebaproportsionaalset suurenemist; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tugevdama oma pühendumust võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise tagamisele eluasemesektoris; nõuab sotsiaalteenistustelt koordineeritud reageerimist, et lahendada üürnike ja omanike vahelisi konflikte ning vältida asjaosaliste, sealhulgas väikeomanike ja vähekaitstud üürnike edasist vähest kaitstust nendes tingimustes; julgustab liikmesriike pakkuma õiguslikke vaidluste lahendamise mehhanisme eluasemega seotud vaidluste lahendamiseks, näiteks üürilepingute pikaajalise või kuritarvitusliku täitmata jätmise korral, mis jätab omanikud ilma oma kodu õiguspärasest kasutamise võimalusest, samuti üürileandjate puhul, kes ei täida oma kohustusi üürnike ees; kutsub avaliku sektori asutusi üles kaitsma perekondi, eelkõige lastega perekondi, näiteks nii, et hõlbustatakse juurdepääsu ajutistele varjupaikadele, et tegeleda lühiajalise vähese kaitstuse juhtumitega, kusjuures vastutus vähekaitstud perekondade kaitse eest kuulub pädevatele asutustele; rõhutab, et kohalikud omavalitsused peavad kindlaks tegema kinnisvara-, juhtimis- ja ohutusnõuete rikkumise juhtumid ja nendega tegelema, aidates tõsta standardeid eraüüriturul; mõistab hukka kuritahtlikud tavad eluasemeturgudel, mis seavad vähekaitstud olukorras olevad üürnikud sobimatutesse, ohtlikesse või ebasanitaarsetesse tingimustesse; toetab üürnike liitude ja eluasemega tegelevate kodanikuühiskonna osalejate rolli eluasemepoliitika sidusrühmadena;

Konkreetsete tööjõuvajaduste rahuldamine: kvaliteetsete töökohtade tagamine, talentide arendamine ja oskustesse investeerimine

30. väljendab muret tööjõupuuduse ja konkurentsivõime puudumise pärast ehitus- ja renoveerimissektoris ning oskustööliste nappuse pärast; nõuab, et Euroopa taskukohaste eluasemete kava oleks seotud ELi kvaliteetsete töökohtade tegevuskavaga; rõhutab, et eluasemekriisi ei saa lahendada ilma täielikult koolitatud ja liikuva ehitustööjõuta; rõhutab, kui oluline on parandada ehitustöötajate töötingimusi, et tegeleda tööjõupuudusega ja meelitada ligi kvalifitseeritud tööjõudu; rõhutab seetõttu vajadust tagada õiglane palk, stabiilne tööhõive, ohutud töötingimused, paremad lepingud ning tervishoiu- ja ohutusstandardid; rõhutab, et töötajate õigusi tuleks austada ja jõustada, ning ergutab toimivat seiret, sealhulgas digitaalsete vahendite ja äriregistrite kasutamist pettuste avastamiseks; nõuab riiklikke meetmeid õnnetuste vältimiseks ehitusplatsidel; nõuab ELi tööohutuse ja töötervishoiu õigustiku rakendamise tugevdamist; nõuab, et liikmesriigid parandaksid kollektiivläbirääkimiste taset ehitus- ja renoveerimissektoris;

31. rõhutab, et tulevase Euroopa elamuehitusstrateegia raames on äärmiselt oluline tegeleda paremini oskuste nappusega, et tagada vajalike oskustööliste kättesaadavus ehitussektori tõhususe parandamiseks; julgustab liikmesriike, avaliku sektori asutusi ja ehitusettevõtteid investeerima rohkem ehitussektoriga seotud kutseharidusse ja -õppesse, töökohapõhisesse õppesse, samuti elukestvasse õppesse, et tihedas koostöös sotsiaalpartneritega täiendada nende sektorite töötajate oskusi ja ümberõpet, sealhulgas moodulelamuehituse, energiatõhusa ehituse ja renoveerimise, uute kestlike ehitusmaterjalide ja digilahendustega seotud oskusi; rõhutab vajadust laiendada kutseharidust ja -õpet ehitussektoris ning parandada juurdepääsu oskuste koolitusele piirkondades, kus ehitustoodang on väike; nõuab tänapäevastele ehitusmeetoditele keskenduvaid kutseõppe ja töökohapõhise õppe programme; rõhutab vajadust kiirendada ehitusvaldkonna töökohapõhist õpet moodul-hübriidõppe kaudu; rõhutab vajadust koolitada ehitustööstuse töötajaid nullnetotehnoloogia valdkonnas ning rakendada sellega seotud oskusi kogu tootmisahelas ja kõigil oskuste tasemetel, tagamaks, et ka madala kvalifikatsiooniga töötajad saaksid kasu uute tehnoloogiate alasest koolitusest; kutsub liikmesriike üles aktiivselt edendama ja kasutusele võtma nullnetotööstuse oskuste akadeemiate toodetud sisu; kutsub liikmesriike üles nägema õpilastele ette vabatahtliku, asjakohase ja tööstusharu poolt reguleeritud ehitusplatsikoolituse; nõuab, et ELi fonde, näiteks ESF+ kasutataks selleks, et toetada oskuste arendamist ehitus- ja renoveerimissektoris;

32. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama tööjõu liikuvust ehitussektoris, mis on üks viis oskuste nappuse leevendamiseks; nõuab tungivalt, et liikmesriigid ja komisjon kasutaksid kooskõlas Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) ehitustööstuse oskuskaardiga mõjusalt olemasolevaid vahendeid ehitussektoris oskuste vastavusse viimiseks tööturu vajadustega, et aidata tõsise tööjõupuudusega piirkondi ja edendada kvalifitseeritud töötajate

piiriüleseid võimalusi; rõhutab vajadust tagada liikuvate töötajate kaitse, sealhulgas võrdsed õigused, inimväärsed töötingimused ja juurdepääs koolitusele, et tagada õiglane liikuvus; kutsub komisjoni üles hõlbustama minimaalse halduskoormusega ELi-sisest liikuvust selliste algatuste kaudu, mille eesmärk on tugevdada kutsekvalifikatsioonide vastastikust tunnustamist sektoris, sealhulgas vajaduse korral kolmandatest riikidest pärit kvalifitseeritud töötajate puhul; rõhutab, et Euroopa elamuehituse strateegia raames on vaja tunnustada ja valideerida kutseoskusi ja -kvalifikatsioone üle kogu ELi; kutsub komisjoni üles vaatama läbi kutsekvalifikatsioonide tunnustamise direktiivi[50], et parandada kvalifikatsioonide vastastikust tunnustamist selles sektoris; pooldab komisjoni ettepanekut oskuste ülekantavuse algatuse kohta, mille eesmärk on parandada oskuste ja kvalifikatsioonide ülekantavust kogu ELis, olenemata sellest, kus need on oskuste liidu raames omandatud; väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle luua ühtne digitaalne deklareerimisportaal töötajate lähetamise halduskoormuse vähendamiseks[51] ning nõuab selle kiiret läbirääkimist ja rakendamist; nõuab, et riiklikud tööõigusaktid toetaksid jõupingutusi pikaajalise tööjõupuuduse probleemi lahendamiseks;

33. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et seaduslikel võõr- ja hooajatöötajatel, kelle majutust pakub nende tööandja, oleks tagatud juurdepääs inimväärsele, kestlikule ja taskukohasele eluasemele; rõhutab, et ühtegi töötajat ei tohiks sundida elama ülerahvastatud või halbades tingimustes; nõuab sellega seoses tõhustatud seiret; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles analüüsima kontsentreeritud majutuse sotsiaalset ja territoriaalset mõju võõr- ja hooajatöötajatele; rõhutab vajadust hinnata, kas selline ruumiline segregatsioon kahjustab sotsiaalset ühtekuuluvust ja kogukondade lõimumist; nõuab, et liikmesriigid koguksid piirkondlikul ja kohalikul tasandil andmeid tööandja pakutava majutuse asukoha ja tingimuste kohta; nõuab Euroopa Tööjõuameti volituste läbivaatamist, et tõhustada piiriülest jõustamistegevust;

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad

34. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles jõuliselt toetama ehitus- ja eluasemesektoris tegutsevaid mikroettevõtjaid, VKEsid ja iseenda tööandjaid, muu hulgas pakkudes vajalikke ja kättesaadavaid rahastamisvahendeid ning tagades riigihankelepingute õigeaegse tasumise, kõrvaldades samal ajal halduskoormuse, mis on seotud tasumisele kuuluvate maksetega; rõhutab, kui oluline on parandada

---

50 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. septembri 2005. aasta direktiiv 2005/36/EÜ kutsekvalifikatsioonide tunnustamise kohta (ELT L 255, 30.9.2005, lk 22, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2005/36/oj).

51 Euroopa Komisjon, „Uus digiplatvorm lähetatud töötajate deklareerimiseks“, Euroopa Komisjoni veebisait, november 2024, https://commission.europa.eu/news-and-media/news/new-digital-platform-declaring-posted-workers-2024-11-14_et.

õigusraamistikke, mis takistavad mikroettevõtjate, VKEde ja iseenda tööandjate üldist ja tööalast konkurentsivõimet, ning tegeleda ELi ühtlustatud tulemuspõhiste standardite puudumise ja pikalevenivate standardimistähtaegade probleemiga, mis takistab uuenduslike ehitusmaterjalide kasutuselevõttu, et meelitada ligi ja edendada talente ning võimaldada lihtsamat turulepääsu; tunnustab iseenda tööandjate panust olulise tööjõuna nendes sektorites ning nõuab erikaitset, et tagada neile stabiilsus, õiglane kohtlemine ja sotsiaalne kaitse; kutsub komisjoni ja EIP Gruppi üles lihtsustama mikroettevõtjate ja käsitööliste juurdepääsu ELi rahastamiskavadele, pöörates erilist tähelepanu maapiirkondadele ja rahvastikukaoga piirkondadele, et säilitada kohalikke oskusi ja tööhõivet; rõhutab, et mikroettevõtjate ja iseenda tööandjate toetamine ei ole mitte ainult majanduslik, vaid ka kultuuriline ja sotsiaalne prioriteet, sest see säilitab kohalikke traditsioone ja tugevdab kogukonna isemajandamist; rõhutab vajadust toetada laiema strateegia osana VKEsid, sealhulgas elamuühistuid ja sotsiaalseid ettevõtteid, et lahendada inimväärsete, taskukohaste ja kestlike eluasemete pikaajalise pakkumise küsimus;

35. tuletab meelde avalike hangete olulist rolli ehitussektoris, sest need moodustavad olulise osa sektori tegevusest; juhib tähelepanu sellele, et riigihanked on aja jooksul keerukamaks muutunud, mistõttu omavalitsustel on üha raskem ehituslepinguid sõlmida; kutsub komisjoni üles oluliselt lihtsustama ELi hankealaseid õigusakte; kutsub avaliku sektori asutusi üles mõjusalt reguleerima alltöövõttu, tagades, et avaliku sektori vahenditest toetataks neid ettevõtteid, kes pakuvad kvaliteetseid sotsiaalseid töötingimusi ja järgivad tööstusstandardeid; kutsub komisjoni üles kaaluma sotsiaalsete ja keskkonnastandardite lisamist riigihangete direktiivi[52] eelseisvasse läbivaatamisse ning tagama alltöövõtjate ja alltöövõtu ulatuse läbipaistvuse; märgib, et täiendavate kriteeriumide kehtestamine riigihankemenetlustes võib suurendada hankemenetluse keerukust, mõjutades pakkujatevahelist konkurentsi ja hindu; rõhutab, et selliste kriteeriumide hoolikas kavandamine on oluline, et tagada kooskõla eesmärgiga hõlbustada taskukohasemate eluasemete ehitamist; on veendunud, et Euroopa elamuehituse strateegia peaks tagama, et riigihankelepinguid ei sõlmita korruptsioonis või inimõiguste rikkumises süüdi mõistetud ettevõtetega; kutsub liikmesriike üles kohandama oma hankereegleid, et aidata avalikul sektoril vältida suhtlemist töövõtjatega, kellel ei ole tõendatud suutlikkust või nõutavaid eksperditeadmisi;

Avaliku sektori, ühistuliste, mittetulunduslike ja piiratud kasumile orienteeritud eluasemete pakkumise toetamine

---

52 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta direktiiv 2014/24/EL riigihangete kohta ja direktiivi 2004/18/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 94, 28.3.2014, lk 65, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj).

36. tunnistab, et avaliku sektori, sotsiaal-, ühistuliste, mittetulunduslike ja piiratud kasumile orienteeritud eluasemete kättesaadavus ja eraldamine võib aidata tagada taskukohasust, stabiilsust ja sotsiaalset ühtekuuluvust ning suurendada eluasemete pakkumist sellistele rühmadele nagu väikese sissetulekuga leibkonnad, noored, üliõpilased, eakad, puuetega inimesed ja elutähtsate kutsealade töötajad; rõhutab, kui oluline on tagada nende eluasememudelite moodustatava osa piisavus; kutsub avaliku sektori asutusi üles tagama sihipärase toetuse nendele eluasememudelitele, kuna need pakuvad pikaajalist taskukohasust, stabiilsust ja kogukondlikku väärtust; kutsub liikmesriike üles kehtestama mehhanisme, mis võimaldavad kohalikel omavalitsustel kaaluda juba olemasolevate üldkasutatavate hoonete renoveerimist, neile täiendavate korruste lisamist või pööningute ümberehitamist ning kasutamata, eelkõige ajaloolistes linnakeskustes ja äärelinnades asuvate üldkasutatavate hoonete renoveerimist ja kasutusotstarbe muutmist vastavalt vajadusele avaliku sektori või sotsiaaleluruumideks, säilitades samal ajal ajalooliste hoonete arhitektuurilise või pärandväärtuse; rõhutab vajadust uurida koostööpõhiste eluasemelahenduste, sealhulgas kohalike organisatsioonide hallatavate ühistuliste, mittetulunduslike, piiratud kasumile orienteeritud ja kogukonna juhitud eluasememudelite potentsiaali, et edendada inimväärseid, taskukohaseid ja kestlikke eluasemevõimalusi ning tugevdada kogukonna kaasatust;

37. märgib sotsiaaleluasemelahenduste rolli laiemas eluasemestrateegias ning on seisukohal, et EL peaks kaitsma liikmesriikide olemasolevaid edukaid sotsiaaleluasemete jagamise mudeleid ja riiklikke tavasid nende eluasemepoliitikas; rõhutab, et sotsiaaleluruumid võivad aidata lahendada ebakvaliteetse eluaseme ja tõrjutuse olukordi, mis mõjutavad vähekaitstud rühmi; rõhutab, kui oluline on eelistada projekte, mille eesmärk on edendada kaasavaid naabruskondi, kus on võimalusi kõigi jaoks; tunnistab avaliku sektori elamufondi hoolduskulusid ning julgustab seetõttu tõhusaid ja tulemuslikke protsesse, mille eesmärk on vähendada avaliku halduse asutuste ja kodanike eelarvekoormust; peab väga oluliseks tagada, et sotsiaaleluruumide eraldamisel kehtestatakse läbipaistvad ja objektiivsed abikõlblikkuse kriteeriumid, mis kajastavad kohalikke eluasemetingimusi, tagades samal ajal avaliku sektori vahendite tõhusa ja proportsionaalse kasutamise; rõhutab, et avaliku sektori eluasemete puhul ei olene taskukohase eluaseme tagamine mitte ainult ehituskuludest, vaid ka halduse ja teenuste osutamise jätkusuutlikkusest; rõhutab kvalifitseeritud eluasemepakkujate keskset rolli kvaliteedi ja taskukohasuse säilitamisel aja jooksul; nõuab avaliku sektori rahastamist haldus- ja teeninduskulude osaliseks toetamiseks, millega muudetaks eluase elanikele taskukohasemaks;

38. on seisukohal, et sotsiaalmajanduse üksused võivad anda märkimisväärse panuse taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide pakkumise suurendamisse, eriti kui nad

kohustuvad seda ülesannet pikas perspektiivis täitma, ning võivad täiendada erasektori üksuste rolli; märgib, kui olulised on avaliku ja erasektori koostöömehhanismid, sealhulgas piiratud kasumiga avaliku ja erasektori partnerlused, mis võivad keskenduda taskukohaste eluasemete haldamisele ja aidata kaasa tasakaalustatud turu saavutamisele kogu liidus; peab hädavajalikuks mobiliseerida sotsiaalsete eesmärkidega erainvesteeringuid sotsiaalmajanduse üksuste kaudu, mis kujutavad endast turgu täiendavat kestlikku sotsiaalmajanduse mudelit, tugevdades seeläbi territoriaalset ühtekuuluvust; rõhutab, et taskukohaste ja sotsiaaleluruumide projektid, mida rahastavad ühistuliste, piiratud kasumile orienteeritud või mittetulunduslike mudelite alusel tegutsevad osalejad, toetavad eesmärki parandada eluasemete taskukohasust kohalike kogukondade jaoks; tuletab meelde, et avaliku sektori rahastamise saamise kriteeriumid peaksid võimaldama osaleda sotsiaalmajanduse üksustel, kes suunavad investeeringuid üldist huvi pakkuvate eesmärkide saavutamisse ja võivad pühendada valdava osa oma tegevusest taskukohaste eluasemete pikaajalisele haldamisele;

39. väljendab heameelt komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2025. aasta septembri teadaande[53] üle lühiajalise üürimise seadusandliku algatuse kohta, et tegeleda allesjäänud regulatiivsete lünkadega; kutsub komisjoni üles esitama täiendavat teavet ja andmeid lahendamata küsimuste ning ELi sekkumise sobivuse kohta; on veendunud, et sellise algatuse eesmärk peaks olema tagada õiglane tasakaal turismi arendamise ja eluaseme taskukohasuse vahel ning et sellise algatusega tuleks seada ELi tasandil ühised eesmärgid, jättes samal ajal liikmesriikidele, piirkondadele ja kohalikele omavalitsustele paindlikkuse kavandada ja rakendada meetmeid, mis on kohandatud nende spetsiifilistele tegelikele territoriaalsetele oludele ja eluasemeturgudele; kutsub komisjoni üles viima läbi põhjaliku andme- ja tõenduspõhise mõjuhindamise lühiajalise üürimise suure leviku mõju kohta eluasemehindadele ja taskukohasusele, kättesaadavusele ja üürnike valduskindlusele nii makro- kui ka mikrokinnisvaraturgudel pärast lühiajalist üürimist käsitleva määruse (EL) 2024/1028[54] täielikku rakendamist, pöörates erilist tähelepanu selle mõjule pikaajaliselt üüritavatele eluruumidele; võtab teadmiseks, et liikmesriikidel on määruse rakendamiseks aega kuni 20. maini 2026; tunnistab süsteemi koostalitlusvõimega seotud võimalikke raskusi ja probleeme, millega mikroettevõtjad ja VKEd käesolevast määrusest tulenevate

---

53 Euroopa Komisjon, „President von der Leyeni 2025. aasta liidu olukorra aruanne“, Euroopa Komisjoni veebisait, 10. september 2025.

54 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1028, milles käsitletakse lühiajalise majutuse üüriteenustega seotud andmete kogumist ja jagamist ning millega muudetakse määrust (EL) 2018/1724 (ELT L, 2024/1028, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1028/oj).

kohustuste täitmisel kokku puutuvad; tunnistab, et lühiajalise üürimise suur levik võib avaldada territooriumidele erinevat mõju sõltuvalt nende eripärast; tunnistab õigusselguse puudumist seoses teatavate riiklike ja kohalike õigusaktide vastavusega ELi õigusele; kutsub komisjoni üles selgitama suuniste abil raamistikku, milles avaliku sektori asutused saavad tegutseda; kutsub ametiasutusi üles nõudma digiplatvormidelt turismikorterite ebaseaduslike kuulutuste eemaldamist; on seisukohal, et vaja on rohkem andmeid, kuid on mures, et ülemäärane koormus võib takistada väikeettevõtete, näiteks säästva ja maaturismi ettevõtete arengut; on veendunud, et mis tahes meetmete osas tuleks konsulteerida kohalike omavalitsuste, ühenduste ja asjaomaste sidusrühmadega, kuna neil on parimad võimalused vajalike meetmete kindlaksmääramiseks, sealhulgas pingelise eluasemeturuga piirkondades, ning et need meetmed ei tohi turismi pärssida; nõuab selle tagamist, et lühiajalise üürimise suur levik ei ohustaks sotsiaalset struktuuri, taskukohasust ja pikaajalist elamiskõlblikkust linnades;

40. tuletab meelde, et Euroopa Kohtu otsuses liidetud kohtuasjades C-724/18 ja C-727/18[55] märgiti, et võib esineda õigustatud avalik huvi kehtestada mehhanismid lühiajalise üürimise reguleerimiseks riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil, tingimusel et võetud meetmed on vajalikud, piisavad ja proportsionaalsed; nõuab tasakaalustatud lähenemisviisi, milles ühendatakse eraomandi õigus, omanikele õiguskindluse tagamine ja säästev turism vajadusega säilitada eluasemete kättesaadavus ja elamiskõlblikkus ajaloolistes linnakeskustes; on seisukohal, et teatavad meetmed võiksid aidata linnakeskustel taastada inimeste elupaigaga seotud funktsioone, näiteks piisavad ja proportsionaalsed loaandmise süsteemid ja suurem läbipaistvus seoses suuremahulise välismaise kinnisvaraomandamisega, et seirata eluasemete kättesaadavust, naabrite ühenduste või peamise omaniku nõusolek või ohutus-, kvaliteedi- ja tarbijakaitsestandardid, tagades, et need poliitikameetmed oleksid proportsionaalsed ja kohandatud konkreetsetele oludele; rõhutab vajadust meetmete järele, et kaitsta elanike eluaset ning säilitada linnakogukondade mitmekesisus ja elujõulisus; nõuab, et turismitegevust ja selle positiivset mõju kohalikule majandusele tasakaalustataks eluasemete kättesaadavuse säilitamisega kohalikele elanikele ning strateegilistele ja elutähtsate kutsealade töötajatele pikas perspektiivis;

Rahastamise tagamine ja investeeringute hõlbustamine

Erainvesteeringud

41. nõuab tungivalt erainvesteeringute kaasamist, kuna on vaja täiendada avaliku sektori jõupingutusi inimväärsete, kestlike ja

---

55 Kohtuotsus, Euroopa Kohus, 22. september 2020, Cali Apartments SCI ja HX *vs.* Procureur général près la cour d’appel de Paris ja Ville de Paris, C-724/18 ja C-727/18, ECLI:EU:C:2020:743.

taskukohaste eluasemete nappusega tegelemisel ning kuna avalik sektor üksi ei suuda lahendada praegust likviidsuse puudumist turul; tunnistab erasektori, ühistute ja börsil noteeritud kinnisvaraettevõtjate strateegilist rolli ELi eluasemekriisi lahendamisel, sest nad võimaldavad juurdepääsu kapitalile, pakuvad suures mahus taskukohaseid eluasemeid ja sotsiaaleluruume ning toetavad ehitus- ja kestlikkusalast innovatsiooni; kutsub komisjoni üles uurima välismaiste kinnisvaraostude mõju; märgib, et turupõhised eluasemelahendused on endiselt tulemuslik viis pakkumise kestlikuks suurendamiseks, ning rõhutab sellega seoses investeerimissõbraliku õiguskeskkonna tähtsust; nõuab, et liikmesriigid ja ELi institutsioonid looksid tingimused pikaajaliste, vastutustundlike, usaldusväärsete ja stabiilsete erainvesteeringute ligimeelitamiseks ja kaasamiseks eluasemete ehitamiseks, kasutusotstarbe muutmiseks ja renoveerimiseks madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadele; nõuab erakapitali piiriülese kättesaadavuse parandamiseks ühe võimalusena hoiuste ja investeeringute liidu väljakujundamist; juhib tähelepanu võimendavale mõjule, mida väikesemahulised avaliku sektori vahendid suudavad turul saavutada; kutsub liikmesriike üles uurima sihtotstarbeliste eluasemetesse investeerimise vahendite võimalusi, et suunata erasäästud taskukohastesse eluasemeprojektidesse; juhib tähelepanu vajadusele rakendada kohalike omavalitsuste tulemuspõhist rahastamist ja vastutust, sidudes stiimulid eluaseme pakkumisega seotud eesmärkidega; nõuab sotsiaalse mõju indeksi loomist, et mõõta ja määratleda sotsiaaleluruumidesse ja taskukohastesse eluasemetesse tehtud investeeringutest tulenevat täiendavust eesmärgiga meelitada sektorisse rohkem investeeringuid;

42. rõhutab suurenevaid raskusi eluaseme rahastamisele juurdepääsul, kuna madala ja keskmise sissetulekuga leibkondadel on üha raskem eluasemelaenu saada, sealhulgas eluaseme omandamiseks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles täiendavalt uurima poliitikaid, mille eesmärk on tagada õiglane ja kestlik juurdepääs eluaseme rahastamisele, eelkõige esmakordsete ning madala ja keskmise sissetulekuga koduostjate jaoks; rõhutab, et makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja järelevalveasutused, sealhulgas Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu ja Euroopa Keskpank, peavad oma järelevalveraamistikes ja riskihindamistes süsteemseid riske arvesse võtma; märgib, et kapitalinõuete direktiiv[56] võimaldab liikmesriikidel kehtestada teatavate riskipositsioonide jaoks süsteemse riski puhvrid ja et mõned liikmesriigid on otsustanud kehtestada süsteemse riski

---

56 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/36/EL, mis käsitleb krediidiasutuste tegevuse alustamise tingimusi ning krediidiasutuste usaldatavusnõuete täitmise järelevalvet, millega muudetakse direktiivi 2002/87/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2006/48/EÜ ja 2006/49/EÜ (ELT L 176, 27.6.2013, lk 338, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2013/36/oj).

puhvrid teatavate elamukinnisvaraga tagatud riskipositsioonide jaoks, mis suurendavad ärikinnisvara rahastamiskulusid; kutsub Euroopa Pangandusjärelevalvet üles kasutama täielikult ära oma suunistes sätestatud paindlikkusmeetmeid, et toetada elamukinnisvarale seatud hüpoteeke, tagades samal ajal finantsstabiilsuse; kutsub liikmesriike üles hoolikalt hindama süsteemse riski puhvrite taseme asjakohasust elamukinnisvaraga tagatud riskipositsioonide puhul; toetab kapitalinõuete määruses[57] sätestatud võimalust lubada maa omandamise, arendamise ja ehitamisega seotud riskipositsioonide eeliskohtlemist, hõlbustades seeläbi juurdepääsu eluasemearenduse rahastamisele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama kinnisvaratehingute läbipaistvust ning seirama kinnisvarafondide ning pankade ja muude institutsionaalsete investorite omavahelisi seoseid, et teha kindlaks võimalikud negatiivse mõju ülekandumise kanalid ja kaitsta finantsstabiilsust; väljendab sellega seoses heameelt ELi väärtpaberistamise raamistiku läbivaatamise üle, mille komisjon esitas 17. juunil 2025 eesmärgiga teha ruumi pankade bilansis ja suurendada pankade laenuandmisvõimet; kutsub komisjoni üles hindama kapitalinõuete määruse mõju väikestele ehitusettevõtetele, et tagada eluasemeprojektide laenude proportsionaalne käsitlemine, kajastades asjaolu, et väiksema süsteemse riskiga projekte müüvad, kindlustavad või tagavad sageli avaliku sektori asutused;

43. rõhutab, kui oluline on kaitsta finantsstabiilsust ja tagada, et rahastamisvahendid aitaksid kaasa eluaseme taskukohasusele; toonitab stabiilsuse ja kasvu pakti rolli finantsstabiilsuse tagamisel ELis, mis on eluasemete leviku eeltingimus; rõhutab, et nii üldine kui ka riiklik vabastusklausel peaksid jääma erandlikuks ja ajutiseks vahendiks; toonitab, et kõik avaliku sektori investeeringud eluasemesse peavad jääma kooskõlla liidu eelarvereeglitega;

Avaliku ja erasektori koostöö

44. nõuab tugevamaid ja läbipaistvamaid mehhanisme avaliku ja erasektori vaheliseks koostööks eluasemepoliitika valdkonnas, et kaasata täiendavaid rahalisi vahendeid Euroopa kaasrahastamisraamistike kaudu, mis ühendavad avaliku sektori investeeringud era- ja avaliku sektori osalejate suutlikkuse ja innovatsiooniga; rõhutab, et sellised partnerlused võivad mitmekordistada avaliku sektori vahendite mõju ning kiirendada kvaliteetsete ja taskukohaste eluasemete arendamist; kutsub avaliku sektori asutusi üles tagama, et sellised partnerlused oleksid kooskõlas avaliku huvi ja pikaajaliste taskukohasuse eesmärkidega; kutsub avaliku sektori asutusi üles võimendama erasektori

---

57 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta määrus (EL) nr 575/2013, mis käsitleb krediidiasutuste suhtes kohaldatavaid usaldatavusnõudeid ja millega muudetakse määrust (EL) nr 648/2012 (ELT L 176, 27.6.2013, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/575/oj).

eksperditeadmisi, pakkudes vajaduse korral sihipäraseid pikaajalisi stiimuleid ettevõtetele ja sidusrühmadele, kes on seotud tõeliste taskukohaste eluasemete projektidega, sealhulgas kohalike ja piirkondlike omavalitsuste investeeringutega, näiteks taristu arendamisse linna-, linnalähi-, maa- ja hõredalt asustatud piirkondades; juhib tähelepanu rollile, mida seejuures võivad täita riiklikud tugipangad ja -finantseerimisasutused; julgustab komisjoni tagama, et renoveerimislaine ja Euroopa taskukohaste eluasemete kava looksid reaalseid investeerimisvõimalusi, hõlbustades vastutustundlikke ja läbipaistvaid avaliku ja erasektori partnerlusi ulatuslikes linnade uuendamise ja taristu arendamise projektides; rõhutab, et valitsuse abimeetmed peaksid erainvesteeringuid täiendama, et vältida nende väljatõrjumist ja tagada pikaajaline finantsstabiilsus ning samal ajal tagada, et toetusmeetmed ei koorma liigselt maksumaksjaid ega moonuta turgu;

Avaliku sektori poolne rahastamine

45. pooldab investeeringute strateegilist, vastutustundlikku ja tõhusat kasutuselevõttu eluasemesektoris sihtotstarbeliste ELi vahendite kasutamise kaudu, millega võimaldataks suuremaid eluasemeinvesteeringuid, konsolideerides ja eraldades praegu hajutatud rahalisi vahendeid mitme programmi, näiteks ühtekuuluvuspoliitika fondide, programmi „InvestEU“ või taasterahastu „NextGenerationEU“, sealhulgas taaste- ja vastupidavusrahastu raames, ning rõhutab EIP ning riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste rolli, kui see on teostatav, tagades liikmesriikide pädevuste austamise; kutsub komisjoni üles esitama soovitusi sihtotstarbeliste rahastamismehhanismide kohta, mille kaudu anda liikmesriikidele pikaajalisi laene kiireloomuliste eluasemeprojektide rahastamiseks; julgustab liikmesriike paigutama oma riiklike taaste- ja vastupidavuskavade kasutamata vahendid ümber rahastamisvahenditesse, et võimaldada sotsiaalsete, avaliku sektori, ühistuliste ja taskukohaste eluasemete ehitamist ja renoveerimist, tingimusel et nende vahendite haldamine on usaldatud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele; julgustab komisjoni ja liikmesriike kaasama tõhusaid, läbipaistvaid, kaasavaid ja õiglaseid jaotusmehhanisme ELi fondidest ja rahastamisvahenditest toetuse saajatele, näiteks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, tagades majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse; juhib tähelepanu sellele, et ebaühtlane majandusareng Euroopa eri piirkondades ja sellest tulenev ELi-sisene majandusränne suurendavad märkimisväärselt survet eluasemehindadele; rõhutab sellega seoses ELi ühtekuuluvuspoliitika tähtsust seoses regionaalarenguga praegu ja tulevikus; nõuab lihtsustatud ühtse kontaktpunkti digiplatvormi, et võimaldada kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele otsest juurdepääsu ELi eluasemefondidele; nõuab, et ELi rahastamiskavad töötataks välja lihtsustatud menetluste, sealhulgas eelmakse- ja toetusmehhanismide abil, et tagada võrdne juurdepääs ka väiksematele majandustele ja piiratud haldussuutlikkusega

omavalitsustele ning kiirendada sotsiaaleluruumidesse ja taskukohastesse eluasemetesse investeerimist; toetab riiklikke jõupingutusi eluaseme omamise valdkonnas, mis võimaldaks leibkondadel tekitada vara, mida on võimalik järgnevatele põlvkondadele edasi anda; nõuab tungivalt, et liikmesriigid kohaldaksid uute eluasemete rahastamiskavade kavandamisel ja rakendamisel paindlikkust, mis võimaldaks nii avaliku kui ka erasektori eluasemete võrdset kasutust; soovitab tugevdada programmi „InvestEU“ aastateks 2028–2034, et suurendada inimväärsetele, kestlikele ja taskukohastele eluasemeprojektidele ELi eelarvest antavate tagatiste mahtu; kutsub komisjoni üles tugevdama sihtotstarbelisi eluasemestruktuure ja uurima täiendavalt lisaväärtust, mida võiks anda Euroopa eluasemeameti loomine, mis kogub ja analüüsib riiklike statistikaametite, Eurostati ja Eurofoundi esitatud asjakohaseid andmeid, et toetada parimate tavade jagamist, anda liikmesriikidele ning piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele tehnilist abi ja suuniseid ning toetada suutlikkuse suurendamist kõigil tasanditel, et maksimeerida koostoimet ja koostööd eri institutsioonide vahel;

46. rõhutab ühtekuuluvuspoliitika olulist rolli majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse edendamisel ELis, piirkondadevaheliste erinevuste vähendamisel ning ühtse turu killustumise ja moonutamise vältimisel; leiab, et selle potentsiaali linna- ja maaelu arenguprobleemide lahendamisel võiks veelgi tugevdada; kutsub liikmesriike üles kasutama olemasolevat paindlikkust, et võimaldada eluasemega seotud eesmärkide lisamist Euroopa Regionaalarengu Fondi, Ühtekuuluvusfondi ja õiglase ülemineku fondi raamesse; nõuab suuremat rahalist toetust kohalikele, piirkondlikele ja linnaasutustele inimväärsete, kestlike ja taskukohaste sotsiaaleluruumide arendamiseks, julgustades samal ajal liikmesriike tagama ELi rahaliste vahendite tõhusa ja läbipaistva kasutamise kõigil riiklikel, piirkondlikel ja kohalikel valitsemistasanditel; rõhutab, et sellised investeeringud peavad olema seotud pikaajalise taskukohasusega, et tagada püsiv kasu kogukondadele; rõhutab, et avaliku sektori toetus eluasemeprojektidele peaks olema seotud heal valitsemistaval põhinevate linna- ja regionaalarengu strateegiatega; nõuab, et ELi investeeringute puhul järgitaks eakate ja puuetega inimeste juurdepääsumeetmeid ning et neid kasutataks sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamise vahendina; kutsub komisjoni üles julgustama liikmesriike esitama riikliku eluasemelõhe analüüsi ja riikliku eluaseme pakkumise kava, millele on lisatud lubade andmise vahe-eesmärgid ja rahastamise kooskõlastamise meetmed; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid vastu mitmeaastased sotsiaaleluruumide pakkumise eesmärgid, sealhulgas seoses taristu ja teenustega; nõuab, et erilist tähelepanu pööratаks ehitus- ja taastamisprojektidele piirkondades, mida on mõjutanud loodusõnnetused ja katastroofid ning mis võivad nendega kokku puutuda, rõhutades kohanemise ja ruumilise planeerimise tähtsust, sealhulgas Euroopa Regionaalarengu Fondi ja ESF+ tulemuslikku kasutamist toetusmeetmete rahastamiseks; rõhutab, kui oluline on

tagada, et Euroopa Regionaalarengu Fond ja programm „InvestEU“ pakuksid piisavaid vahendeid olemasolevate eluasemete ajakohastamiseks;

47. toetab rolli, mida EIP etendab taskukohaste eluasemete sektori rahastamise toetamisel avalikust ja erasektorist; toetab EIP Grupi taskukohase eluaseme tegevuskava ja kavatsust lahendada koostöös komisjoniga ühised probleemid seoses taskukohaste eluasemete rahastamisele juurdepääsu tagamisega, sealhulgas stimuleerida investeeringuid uuenduslikku ehitusse, et vähendada kulusid ja ehitusele kuluvat aega; toetab koos riiklike tugipankade ja finantseerimisasutustega üleeuroopalise investeerimisplatvormi loomist, mille eesmärk on suurendada inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete rahastamist ja toetada liikmesriike vajaduse korral toetavate poliitikaraamistike väljatöötamisel, säilitades samal ajal EIP rolli investeerimispangana ja kaitstes selle AAA-reitingut; rõhutab, et EIP keskset rolli, mida ta võib koostöös riiklike tugipankade, Euroopa Nõukogu Arengupanga ja rahvusvaheliste finantsasutustega etendada selliste investeeringute tegemisel, mis toetavad sotsiaalset ühtekuuluvust inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumiseks; kinnitab veel kord, et seda tuleks arendada avatud struktuuri alusel, tagades riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste sisulise ja tulemusliku osalemise; kutsub komisjoni üles edendama riiklike tugipankade ja finantseerimisasutuste tööd heade tavade vahetamise ja Euroopa taskukohaste eluasemete kava kiire rakendamise kaudu, tuginedes nende pikaajalistele eksperditeadmistele ja piirkondlikele sidemetele taskukohaste eluasemete ja sotsiaaleluruumide rahastamisel; väljendab heameelt rahastatavate projektide liikide üle, nagu taskukohane eluase elutähtsatele kutsealadele, üliõpilaste majutus ja eakate eluasemed; rõhutab, et EIP toetatavate investeeringute puhul tuleb seada esikohale pikaajaline taskukohasus; toetab veebiportaali „More homes. Better homes“ kui üleeuroopalise investeerimisplatvormi alustala loomist; rõhutab, et riiklikud tugipangad ja finantseerimisasutused peaksid olema algusest peale kaasatud mis tahes asjakohase ELi tasandi portaali või vahendi väljatöötamisse; nõuab, et EIP uuriks võimalust luua Euroopa rahastamisplatvorm, mille eesmärk on suurendada inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete rahastamist ja väärtpaberistamist; väljendab heameelt EIP uute eluasemete ühtse kontaktpunkti portaali üle, mis pakub eluasemealast nõustamist ja edendab innovatsiooni ehitussektoris; kutsub EIPd üles laiendama juurdepääsu madala intressiga pikaajalistele laenudele, mis on tagatud ELi tagatistega nagu ka eluasemega seotud rahastamise mahtu ja geograafilist ulatust, võttes arvesse mitte ainult energiatõhususe ja kestlikkuse kriteeriume, vaid ka kohaliku kogukonna vajadusi ja prioriteete ning elamufondi renoveerimist kogu Euroopas; juhib tähelepanu sellele, et kasvavale nõudlusele eluasemete järele tuleb vastata meetmetega, mille eesmärk on suurendada sotsiaalsete, inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumist;

48. kutsub komisjoni üles analüüsima eluasemehindade dünaamikat, sealhulgas olemasolevaid tõendeid võimaliku kuritarvitusliku spekuleerimise kohta, ning kutsuma selle analüüsi põhjal liikmesriike üles võtma võimalikke asjakohaseid meetmeid; rõhutab, kui oluline on kaitsta finantsstabiilsust ja tagada, et rahastamisvahendid aitaksid tagada kõigile inimväärse, kestliku ja taskukohase eluaseme; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama kinnisvaratehingute läbipaistvust, sealhulgas parema andmekogumise ja võimalike ELi tasandi vahendite abil; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles vahetama andmeid ja parimaid tavasid, et võidelda kuritahtliku finantsspekuleerimise ja spekulatiivsete ostude vastu, vähendades kohalike eluasemeturgude destabiliseerimise tõenäosust; kutsub liikmesriike üles võtma meetmeid, et stimuleerida vabade ja mahajäetud kodude uuesti kasutusele võtmist, kuna see on oluline pakkumise suurendamiseks, taskukohasuse tagamiseks ja kogukondade taaselustamiseks; rõhutab, et avaliku sektori investeeringud eluasemetesse peaksid teenima avalikke huve ja pakkuma pikaajalist väärtust; väljendab heameelt seoses avaliku sektori omandimudelitega, mille puhul eluase jääb avaliku sektori haldusse, mis võib olla teatavates kontekstides kasulik, et vältida kuritahtlikku keskendumist finantsspekuleerimisele, rõhutades, et ka erakätesse siirduvad eluasemeprojektid on õiguspärased; rõhutab, et liikmesriikidel peaks olema vabadus valida, kuidas neid projekte kooskõlas oma riikliku poliitikaga juhtida;

Eluasemenõudluse toetamine

Noored

49. rõhutab vajadust pöörata erilist tähelepanu noorematele ja tulevastele põlvkondadele, eriti piirkondades, kus majandusliku iseseisvuse määr on madal ja noortel kulub vanematekodust lahkumiseks rohkem aega; märgib, et noored sõltuvad eluasemevalduse peamise vormina üha enam üüriturust[58], ning nõuab seetõttu tugevamaid üürnike ja omandiõigusi ning kaitset, et tagada noorematele põlvkondadele stabiilsus ja taskukohasus; kutsub komisjoni üles uurima ja edendama piirkondlikke ja kohalikke parimaid tavasid seoses noortele mõeldud eluasemealgatustega, kasutades lihtsustatud menetlusi, sealhulgas esmakordsete ostjate kavasid; kutsub liikmesriike ja kohalikke omavalitsusi üles edendama meetmeid, mis võimaldavad noortel saada eluasemelaenu, sealhulgas stiimuleid nagu madalamad tehinguhinnad noortele ostjatele ning esmakordsetele ostjatele; nõuab, et esmakordsed ostjad, kes kasutavad kinnisvara teatava ajavahemiku jooksul ise, vabastataks

---

58 Paz-Pardo, G., „Younger generations and the lost dream of home ownership“ (Noorem põlvkond ja kadunud unistus oma kodust), Euroopa Keskpanga veebisait, 26. jaanuar 2022, https://www.ecb.europa.eu/press/research-publications/resbull/2022/html/ecb.rb220126~4542d3cea0.en.html.

tehingumaksudest; toetab madala intressiga laenude andmist noortele ja esmakordsetele ostjatele; rõhutab, et tööturule sisenevatele noortele taskukohase eluaseme pakkumist võiks tunnustada sotsiaalpoliitika strateegilise mõõtmena; nõuab, et liikmesriigid integreeriksid noorte eluasemevajadused oma riiklikesse reformikavadesse Euroopa poolaasta raames; kutsub liikmesriike üles kohandama planeerimisseadusi, et võimaldada noortel ehitada perekonnale kuuluval maal taskukohaseid eluruume, võimaldades maapiirkondade ja põlvkondadevahelisi eluasemelahendusi; kutsub liikmesriike üles võtma vastu sihtotstarbelisi stiimuleid, sealhulgas ELi vahendite kasutamisel, taskukohaste ja sotsiaaleluruumide ehitamiseks ja renoveerimiseks noorte jaoks; nõuab, et kaalutaks stiimuleid (näiteks maksusoodustused või toetusmeetmed üürnikele) väikekinnisvaraomanikele, kes üürivad peredele või noortele eluaset pikaajaliste lepingute alusel, eelkõige piirkondades, kus eluasemekulud turujõudude tõttu kasvavad; leiab, et ka muud rahalised stiimulid kinnisvaraomanikele võivad hindu alandada, suurendades samal ajal üürielamute arvu; toonitab, kui oluline on lihtsustada haldus- ja tehingutega seotud menetlusi, sealhulgas täiendavaid ja eluasemega seotud kulusid, et suurendada läbipaistvust, prognoositavust ja taskukohasust, eelkõige noorte ja esmakordsete ostjate jaoks kogu ELis;

50. nõuab tungivalt, et komisjon esitaks ettepaneku võtta vastu nõukogu soovitus, milles käsitletakse noorte eluasemekriisi ja mille eesmärk on parandada noorte juurdepääsu piisavale ja taskukohasele eluasemele; rõhutab, et nõukogu sellise soovituse rakendamiseks peaksid liikmesriigid esitama vabatahtlikkuse alusel riiklikud tegevuskavad, milles sätestatakse konkreetsed meetmed ja vajaduse korral uued poliitikameetmed, et lahendada noorte probleeme seoses taskukohasuse ja eluasemest ilmajätmisega;

51. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama inimväärsed, kestlikud ja taskukohased eluasemelahendused üliõpilastele; rõhutab vajadust edendada paremat juurdepääsu üürieluasemelahendustele, toetades teise linna kolivate üliõpilaste riigisisest liikuvust, samuti programmi „Erasmus+“ kogemusi, akadeemilisi vahetusprogramme ja praktikat; kutsub komisjoni üles käivitama üliõpilaste eluruumide Euroopa mudelit, mis hõlmaks enamat pelgast majutusest, et edendada üliõpilaste heaolu, kogukonnaelu ja isiklikku arengut; kutsub liikmesriike üles koostama riiklikke eluasemestrateegiaid, mis sisaldaksid sätteid üliõpilaste majutuse kohta, parandades üliõpilaste majutusvõimalusi nii avalikus kui ka erasektoris; rõhutab, et taskukohast üliõpilaste eluaset tuleb tunnustada hariduspoliitika olulise mõõtmena; kutsub liikmesriike üles stimuleerima taskukohase üliõpilaste majutuse arendamist kõrgharidusasutuste lähedal, et rahuldada kasvavat nõudlust; nõuab, et EL lisaks noorte majutuse oma investeeringute ja poliitika tegevuskavasse, toetades muu hulgas üliõpilaskeskuste ja muude noorte eluasemealgatuste rahastamist avaliku ja erasektori partnerluste kaudu; nõuab, et ELi

vahenditest pakutaks sihtotstarbelisi stiimuleid taskukohaste ja korralike eluruumide ehitamiseks üliõpilastele; rõhutab, et taskukohase juurdepääsu tagamine kvaliteetsele üliõpilaste eluasemele, mis pakub haridus- ja kogukonnateenuseid, nõuab uuenduslikke era-, avaliku sektori ning avaliku ja erasektori ühiseid rahastamisraamistikke, milles avaliku sektori toetus täiendab erasektori panust; rõhutab, et ELi eluasemepoliitika peaks olema kooskõlas eluks vajalike oskuste, kodanikuaktiivsuse ja vaimse tervise valdkonnaüleste eesmärkidega, mis on sätestatud teatises „Oskuste liit“ ja Euroopa noortestrateegias 2019–2027; soovitab luua katseprojekti, et laiendada üliõpilaste eluruumide integreeritud mudeleid, milles on ühendatud taskukohane majutus haridus- ja kogukonnaprogrammidega;

52. tuletab meelde komisjoni presidendi Ursula von der Leyeni 2019. aastal võetud kohustust tagada, et igal vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse, sealhulgas kodutuse ohus oleval lapsel Euroopas oleksid kõige põhilisemad õigused, nagu õigus tervishoiule, eluasemele ja haridusele, ja sellele järgnenud 14. juunil 2021. aastal vastu võetud nõukogu soovitust (EL) 2021/1004, millega loodi Euroopa lastegarantii[59]; rõhutab, et Euroopa lastegarantii eesmärke ei ole võimalik saavutada ilma mahuka sihtotstarbelise eelarveta nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil; kordab sellega seoses oma nõudmist, et Euroopa lastegarantiile nähtaks ette ulatuslik, vähemalt 20 miljardi euro suurune sihtotstarbeline eelarve; toonitab pakilist vajadust näha selline sihtotstarbeline eelarve ette järgmises mitmeaastases finantsraamistikus, et võtta meetmeid laste vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse, sealhulgas kodutuse kasvava probleemi lahendamiseks;

Madala ja keskmise sissetulekuga leibkonnad

53. kutsub liikmesriike üles tegelema madala ja keskmise sissetulekuga leibkondade raskustega eluasemele juurdepääsul, pöörates erilist tähelepanu strateegiliste ja elutähtsate kutsealade töötajatele, sealhulgas tervishoiutöötajatele, õpetajatele, õiguskaitseametnikele, tuletõrjujatele, sotsiaal- ja hooldustöötajatele ning teistele peamistele avaliku teenistuse töötajatele, tagades samal ajal tasakaalustatud lepingulised raamistikud, mis kaitsevad nii vähekaitstud üürnikke kui ka väikeüürileandjaid; kutsub liikmesriike üles kehtestama parimate tavadena sotsiaaleluaseme mudelid, milles pööratakse erilist tähelepanu strateegiliste ja elutähtsate kutsealade töötajatele; nõuab toetust kõigile taskukohastele eluasemevõimalustele, sealhulgas üüri-, avaliku sektori, ühistu-, piiratud kasumile orienteeritud ja mittetulundusmudelitele, tagades sellega seoses pikaajalise taskukohasuse ning stabiilse ja turvalise üürikorralduse; nõuab tungivalt, et liikmesriigid vaataksid oma taskukohasuse kriteeriumid läbi ja vajaduse korral muudaksid neid, et need ka tegelikult

---

59 ELT L 223, 22.6.2021, lk 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1004/oj.

kajastaksid elukallidust ning tagaksid väikese ja keskmise sissetulekuga leibkondadele juurdepääsu inimväärsele, kestlikule ja taskukohasele eluasemele;

54. väljendab heameelt seoses komisjoni 5. juunil 2025 algatatud konsultatsiooniga ja võtab teadmiseks üldist majandushuvi pakkuvate teenuste riigiabireeglite läbivaatamise, et hõlbustada inimväärsete, kestlike ja taskukohaste eluasemete pakkumist kiiremal ja tõhusamal viisil, võimaldades samal ajal suuremat paindlikkust riiklike investeeringute hõlbustamiseks; rõhutab, et liikmesriikidel peaks kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega olema kaalutlusõigus toetada seda vastavalt oma kohalikele, piirkondlikele või riiklikele vajadustele; rõhutab, kui oluline on üldist majandushuvi pakkuvate teenuste reeglite kavandatavate muudatuste mõju eelhindamine riikide kaupa; rõhutab, et riigiabireeglite läbivaatamine ei tohiks toimuda liikmesriikide sotsiaaleluruumidesse tehtavate investeeringute arvelt, vaid sellega võiks võimaldada suuremat paindlikkust, et hõlbustada avaliku sektori investeeringuid eluasemetesse, austades samal ajal riiklike turgude mitmekesisust; tunnistab riske, mida tuleks arvesse võtta, sealhulgas võimalikku era- ja avaliku sektori väljatõrjumist, sotsiaaleluruumidesse plaanitud investeeringute ümberpaigutamist, kooskõla ELi kohtupraktikaga ja ühtse turu terviklikkust; tuletab meelde üldist majandushuvi pakkuvate teenuste algset eesmärki ja asjaolu, et kohaldamisala laiendamine laiematele sihtrühmadele ei suuna ressursse kõige vähem kaitstud rühmadelt kõrvale; väljendab muret selle pärast, et sotsiaaleluruumide sihtrühma laiendamine nende reeglite alusel võib süvendada turumoonutusi ja kahjustada ausat konkurentsi; rõhutab, et taskukohaste eluasemete pakkumisel on oluline säilitada õige tasakaal sotsiaaleluruumidega seotud vajaduste rahuldamise ning konkurentsivõimelise ja tõhusa eluasemeturu säilitamise vahel kõigi nii avaliku kui ka erasektori teenuseosutajate jaoks; rõhutab vajadust tagada, et mis tahes tulevased taskukohaste eluasemetega seotud raamistikud jääksid avatuks, võimaldades nii avaliku kui ka erasektori ettevõtjatel osaleda, säilitades seeläbi võrdsed tingimused ja ennetades põhjendamatut turult väljatõrjumist;

Perekonnad

55. peab vajalikuks edendada Euroopa tegevuskava perede toetamiseks, pöörates erilist tähelepanu suurperedele, üksikvanemaga peredele ja vähekaitstud olukorras olevatele peredele, kellel on raskusi eluasemega seotud ebakindluse tõttu; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles integreerima perede eluasemega seotud vajadused Euroopa taskukohaste eluasemete kavasse ja Euroopa lastegarantiisse, tagamaks, et ükski laps ei kasva üles ebapiisava eluaseme tingimustes; tunnistab põlvkondadevahelise eluasemelõhe olemasolu, kuna eluaseme saamise hilinemine piirab nooremate põlvkondade võimet elada iseseisvalt ja teha vabasid eluvalikuid ja süvendab Euroopa demograafilisi probleeme; tuletab meelde, et eluase on peamine tegur demograafilise dünaamika toetamisel ja

rahvastiku vähenemisega tegelemisel, eelkõige piirkondades, mis seisavad silmitsi rahvastikukao ja väljarändega; hoiatab, et mitteadekvaatne eluasemepoliitika seab ohtu demograafilise arengu ELis; tuletab meelde, et Euroopa on vananev maailmajagu, mis kujutab endast eluasemesektori jaoks probleemi; palub komisjonil lisada vananemisega kohanemine kõikidesse eluasemega seotud poliitikameetmetesse; nõuab eluasemepoliitikat, mis tagaks õigeaegse juurdepääsu taskukohasele eluasemele, vähendaks ebatervislikke eluasemeid ja edendaks perekondade stabiilsust kõigis eluetappides; ergutab liikmesriike lisama oma riiklikesse eluasemestrateegiatesse ja tulevastesse ELi rahastamisprogrammidesse demograafilised prioriteedid; kutsub liikmesriike üles kehtestama peredele sihipäraseid rahalisi stiimuleid, et hõlbustada kodu omamist ja pikaajalisi üürilepinguid, leevendades seeläbi nende finantskoormust, mõjutades positiivselt demograafilisi suundumusi ja tugevdades sotsiaalset stabiilsust Euroopas; kutsub liikmesriike üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi täielikult peredele suunatud eluasemeprogrammide väljatöötamisse; tunnistab, et koduga seotud erasektori kogumisfondid on praktiline ja toimiv vahend, mille abil üksikisikud ja perekonnad saavad investeerida eluasemesse ja soodustada paremat juurdepääsu rahastamisele hüpoteeklaenu abil; kutsub liikmesriike üles hõlbustama nende meetmete rakendamist ja edendamist osana laiematest jõupingutustest eluasemekriisi lahendamiseks; märgib suure murega, et ülerahvastatud või ebastabiilne eluase mõjutab laste õppeedukust; nõuab, et märkimisväärselt suurendataks Euroopa lastegarantiid, et tagada juurdepääs piisavale eluasemele ja sellega seotud sotsiaalsete vajaduste täitmisele; nõuab iga-aastast seiret edusammude üle, mida on ELis tehtud laste eluasemevaesuse kaotamiseks, ja aruandlust selle kohta;

56. rõhutab, kui oluline on tagada eakamatele ligipääsetavate ja eakasõbralike eluasemete kättesaadavus; tunnistab eakate ees seisvaid probleeme, mis on seotud eluaseme hoolduskulude ja nende hooldevajadustega; toonitab probleeme, millega seisavad silmitsi eakad koduomanikud, kes ei saa endale lubada oma kinnisvara renoveerimist, et see vastaks uutele energiatõhususe standarditele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles pakkuma vähekaitstud koduomanikele sihipäraseid, vabatahtlikke ja mittebürokraatlikke toetusmeetmeid; julgustab liikmesriike ja kohalikke omavalitsusi edendama mitme põlvkonna elukorraldust, kogukonnapõhist eluaset, kaaseluasemealgatusi ja muid uuenduslikke lahendusi nii pikaajalise hoolduse kui ka eakate elamise jaoks, mis võivad tuua majanduslikku ja sotsiaalset kasu ning aidata vähendada sotsiaalhoolekandesüsteemidele avalduvat survet ja tugevdada kohalikke kogukondi; tunnistab integreeritud pensionikogukondade ja koos elavate eakate mudelite rolli, mis annavad eakamatele võimaluse elada kauem iseseisvalt, vähendades sõltuvust pikaajalisest hooldusest;

57. rõhutab, et liikmesriigid, majutusasutused ja erasektor peaksid andma perevägivalla all kannatanutele asjakohast abi, näiteks ajutist erakorralist majutust varjupaikades ja hoolduskeskustes, ning et üksikisikutele tuleks pakkuda lahendusi kiirete haldusmenetluste kaudu; kutsub komisjoni üles integreerima soolise vägivallaga seotud kaalutlused ELi eluasemepoliitikasse;

Puuetega inimesed

58. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles pöörama nõuetekohast tähelepanu puuetega inimeste jaoks juurdepääsetava eluaseme küsimusele; hoiatab selliste juurdepääsetavate eluruumide väga väikese pakkumise eest ning kahjuliku mõju eest, mida see avaldab puuetega inimeste sotsiaal-majanduslikule integratsioonile ja nende suutlikkusele elada iseseisvalt; nõuab, et elamufond muudetaks puuetega inimestele kättesaadavamaks; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid suurendaksid märkimisväärselt juurdepääsetavate eluasemete pakkumist ja kehtestaksid mehhanismid, millega tagatakse juurdepääsetavate eluruumide piisav osakaal uutes ehitistes; nõuab ELi puuetega inimeste õiguste strateegia (2021–2030) täielikku rakendamist; rõhutab, et juurdepääsetav eluase on puuetega inimeste ühiskonnas täieliku osalemise eeltingimus; nõuab sihipäraseid ja tulemuslikke meetmeid, mille eesmärk on tagada ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni kohaste eluasemega seotud ligipääsetavusnõuete täielik ja järjepidev rakendamine; rõhutab vajadust tagada nii juurdepääsetava eluaseme kättesaadavus kui ka hooldus ning piisavate kogukonnapõhiste tugiteenuste pakkumine, mis on kohandatud isiku funktsionaalsetele ja kognitiivsetele võimetele, sealhulgas toetatud elukorraldus; toetab avaliku sektori, avaliku ja erasektori ning erasektori ühistulisi eluasemealgatusi, sealhulgas puuetega inimeste jaoks, kus kogukonnad töötavad ühiselt välja ja haldavad eluasemeprojekte, millega edendatakse sotsiaalset ühtekuuluvust ja tagatakse pikaajaliselt taskukohasus; kutsub liikmesriike üles tagama puuetega inimestele terviklike, kättesaadavate ja süsteemsete kogukonnapõhiste teenuste osutamise; rõhutab, et elukohas osutatavad tugiteenused on hädavajalikud, et võimaldada iseseisvat elamist ja sotsiaalset kaasatust ning vältida olukorda, kus puuetega inimesed on sunnitud pöörduma abi saamiseks hoolekandeasutustesse;

Kodutus

59. rõhutab, et kodutus on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse kõige rängem vorm; tuletab meelde, et kodutuse vastu võitlemise meetmed kuuluvad peamiselt liikmesriikide pädevusse, samas kui EL peaks neid jõupingutusi toetama ja koordineerima; nõuab kodutuse vastu võitlemise Euroopa platvormi tugevdamist, et koordineerida ja vahetada teavet ning jagada häid tavasid; palub komisjonil tagada koostoime ELi vaesusevastase strateegia, uue Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava, kodutuse vastu võitlemise

Euroopa platvormi ja Euroopa taskukohaste eluasemete kava vahel; nõuab Euroopa lastegarantii ambitsioonikat ja kiirendatud rakendamist kogu ELis, et ennetada laste kodutust ja selle vastu võidelda; kutsub komisjoni üles pakkuma kodutuse vastu võitlemiseks tehnilist abi, suutlikkuse suurendamist ja poliitilist toetust ning seirama selles valdkonnas tehtavaid edusamme; kutsub komisjoni ja riiklikke statistikaasutusi üles tugevdama eluasemeandmete kogumist ja ühtlustamist; märgib, et strateegia „Esmalt eluase“ on osutunud teatavates riiklikes kontekstides kasulikuks, samas kui selle rakendamine jääb iga liikmesriigi vastutusalasse; kutsub liikmesriike üles töötama välja ja rakendama eluasemepõhiseid strateegiaid kodutuse vähendamiseks ning laiendama tõenduspõhiseid sekkumisi, nagu lähenemisviis „Esmalt eluase“; kutsub liikmesriike üles tagama kodututele sotsiaaleluruumide kättesaadavus; kutsub liikmesriike üles võtma Euroopa lastegarantii rakendamisel vastu riiklikud eesmärgid, et vältida laste väljatõstmist juhtudel, kui eksisteerib selge kodutuks jäämise oht; kutsub liikmesriike üles võitlema kodutute diskrimineerimise vastu; tunnistab valitsusväliste organisatsioonide rolli kodutuse probleemiga tegelemisel ja eluaseme stabiilsuse toetamisel;

Andmevahetus ja -analüüs

60. rõhutab, et turusekkumised peavad põhinema avaliku sektori asutuste valduses olevatel usaldusväärsetel andmetel; rõhutab avalike andmete rolli eluasemepoliitika loomisel; väljendab heameelt Euroopa rahvastiku- ja eluasemestatistikat käsitleva määruse[60] vastuvõtmise üle, mis annab Eurostatile suurema suutlikkuse koguda andmeid eluasemetingimuste ja eluasemele juurdepääsu kohta kogu ELis; kutsub komisjoni üles käivitama hiljuti vastu võetud Euroopa rahvastiku- ja eluasemestatistikat käsitleva määruse raames uusi katseprojekte ja teostatavusuuringuid, milles keskendutaks puuetega inimeste juurdepääsule piisavale ja taskukohasele eluasemele; kutsub Eurostati üles koguma, analüüsima ja jagama riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi eluasemeandmeid hiljuti loodud spetsiaalse ELi digiplatvormi kaudu, et toetada tõenditepõhist poliitikakujundamist, suurendada läbipaistvust, seirata vabu eluruume, elamispindade alakasutust ja ümberehitamise potentsiaali ning anda ELi hoonefondi vaatluskeskusele lisateavet eluruumide ja hoone tehnosüsteemide kvaliteedi kohta; kutsub komisjoni üles koguma ja avaldama sooliselt eristatud andmeid eluasemele juurdepääsu ja sotsiaaleluruumide kavade kohta; kutsub komisjoni üles koostama igal aastal Euroopa eluasemearuande, et hinnata

60 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. novembri 2025. aasta määrus (EL) 2025/2458, mis käsitleb Euroopa rahvastiku- ja eluasemestatistikat, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 862/2007 ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 763/2008 ja (EL) nr 1260/2013 (ELT L, 2025/2458, 12.12.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/2458/oj).

eluaseme olukorda Euroopas, mis sisaldaks andmeid taskukohasuse, üüri ja hindade arengu, maa ja kinnisvara omandiõiguse, üürnike valduskindluse, kodutuse ja eluasemega seotud tõrjutuse kohta; nõuab täiendavaid perioodilisi aruandeid ELi eluasemevahendite eraldamise ja mõju kohta; kutsub liikmesriike üles nõudma, et kohalikud omavalitsused esitaksid korrapäraselt aruandeid taristu läbilaskevõime kohta, võttes arvesse eluasemeprojekte, registreeriksid vabad eluasemed ning motiveeriksid omanikke neid renoveerima ja välja üürima; nõuab, et EL parandaks seiret ja annaks vajaduse korral liikmesriikidele vahendid elamukinnisvaraturu paremaks järelevalveks; kutsub komisjoni üles tagama, et Euroopa poolaasta protsessis ning riigipõhistes soovitustes pööratakse suuremat tähelepanu taskukohase, kestliku ja inimväärse eluasemega seotud näitajatele; nõuab, et andmelünkade täitmiseks kasutataks täielikult ära ELi maaomandi vaatluskeskuse katseprojekti, et parandada maaomandi seiret ja teha kindlaks head tavad, et toetada noorte juurdepääsu maale; kutsub liikmesriike üles parandama maaturu läbipaistvust ja tegelema teatavate rühmade, näiteks noorte põllumajandustootjate maale juurdepääsu probleemiga; kutsub komisjoni üles kehtestama eluasemeandmete kogumise ja töötlemise metoodika ning määrama kindlaks ühiste näitajate kogumi, et tagada võrreldavus liikmesriikide vahel; nõuab, et elukalliduse, kodanike ostujõu ja nende üldise heaolu mõõtmisel võetaks arvesse eluasemekulusid; nõuab omanike kasutuses olevate eluasemete kulude lisamist tarbijahindade harmoneeritud indeksisse, et kajastada inflatsioonistatistikas paremini tegelikke eluasemekulusid;

o
o o

61. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Ülemkogule, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele, Euroopa Regioonide Komiteele ning ELi piirkondlike omavalitsuste juhtidele.